



**KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJA**

**KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS  
ŽELDYNŲ SISTEMOS KONVERSIJOS  
INVESTICINIS PROJEKTAS**

**PROJEKTO RENGĖJAS**



**KLAIPĖDOS UNIVERSITETO BOTANIKOS SODAS**

**RITA GOLIAKOVIENĖ**  
(atestato Nr.7)

**Klaipėda, 2016 m.**

TURINYS

<b>Eil. Nr</b>	<b>Projekto dalies pavadinimas</b>	<b>Psl.</b>
	<b>Aiškinamasis raštas</b>	
1.	Įvadas	4
2.	Projekto tikslai	4
3.	Trumpa istorinė apžvalga	4
4.	Želdynų esamos situacijos apžvalga	5
4.1.	Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę išsaugančios saugomos teritorijos Klaipėdos raj. (ištrauka iš Klaipėdos raj.kraštovaizdžio tvarkymo spec.plano.)	5
4.2.	Miestelių (gyvenviečių) apžvalga	6
5.	Prekybos centrų aplinka	15
6.	Kapinės	15
7.	Aplinkos tvarkymo elementų pavyzdžiai	16
8.	Medžiai	17
9.	Viešųjų erdvių želdinių trūkumai	19
10.	Klimato sąlygos	20
11.	Teisės aktų rinkinys želdinių tvarkymui	21
<b>12.</b>	<b>Rekomendacijos želdinių tvarkymui, augalų asortimentas skirtingo charakterio vietom, tvarkomų zonų brėžiniai (schemos 14.1-14.18)</b>	<b>22</b>
12.1.	Žaliųjų erdvių įrengimo taisyklės	22
12.2.	Medžių ir krūmų įveisimo atstumai nuo kitų įrenginių ir pastatų	23
12.3.	Medžių ir krūmų atstumai nuo inžinerinių tinklų	23
12.4.	Želdinamų zonų skirstymas	23
12.5.	Apsauginiai želdiniai	26
13.	Investicijos	26
14.	Įvairių urbanizuotų teritorijų želdinimo schemos su rekomenduojamų augalų sąrašu	27
14.1.	Daugiabučių vidaus kiemai	27

14.2.	Daugiabučių įėjimų aplinka	31
14.3.	Visuomeninių teritorijų želdynai-vaikų mokymo įstaigų aplinka	33
14.4.	Visuomeninių teritorijų želdynai (aikštės želdinių schema)	36
14.5.	Automobilių stovėjimo aikštelių želdiniai	37
14.6.	Vaikų žaidimų aikštelių želdiniai	38
14.7.	Trumpo poilsio aikštelių želdiniai	39
14.8.	Specialios paskirties želdynai - kapinės	40
14.9.	Specialios paskirties želdynai- gatvių salelių želdiniai	42
14.10	Specialios paskirties želdynai-pylimų apželdimas	43
14.11.	Specialios paskirties želdynai- sankryžų ir perėjų apželdinimas	45
14.12.	Pramonės ir komercinių įmonių teritorijos	46
14.13.	Pesčiųjų ir dviračių takų apželdinimas	50
14.14.	Gatvių želdiniai	52
14.15.	Individualių sklypų integracija į gatvės želdinių struktūrą	57
14.16.	Daugiamečių gėlynų kompoziciniai modeliai	58
14.17.	Medžių ir krūmų sodinimo būdai	59
14.18.	Sutartinių pažymėjimų lentelė	60
15.	Rekomenduojamų augalų žiniaraštis	61

## **AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

### **1. ĮVADAS**

*Ne įstatymų rinkiniai kuria gražią ir tvarkingą gyvenamąją aplinką. Jie – tik palaikomoji priemonė. Tik žmonių kultūra, nematerialistinis gamtos vertinimas gali padaryti mūsų gyvenimą civilizuotą.*

Gamtoje viskas sutvarkyta gražiai ar negražiai mūsų akims, bet taip, kaip reikia. Ir tai yra teisinga. Teisinga yra krūmais apaugusios užpelkėjusios vietos, pliki smėlynai su retom ilgašaknėm žolėm, bei medžių tankmė miške. Dirbtinai sukurtoje aplinkoje galima išauginti ir nederlingoj dirvoj įvairių augalų, bet svarbiausia, kad juos teisingai pasodintume į savo vietas, nepažeisdami elementarių sveikos gyvensenos bei gero aplinkos pajautimo principų. Gal todėl reiktų atsigręžti į senųjų, praktikospadiktuotų sodybų išplanavimą, bei augalų jose auginimo savitumus:

- *Medžiai žymėdavo senųjų sodybų ribas, būdavo apsauga nuo vėjų.*
- *Kiemas nebuvo apsodinamas augalais, kad būtų patogų vaikščioti į visus ūkinius pastatus.*
- *Prie gyvenamo namo buvo darželiai (gėlės ir vaistiniai augalai), prie jų įrengti suoleliai.*
- *Netoliese būdavo sodas.*
- *Kelių pakelės apsodinamos medžiais.*

**Dabartinė, ypač daugiabučių aplinka, sujaukta, kurioje dažniausiai nėra ką veikti, o ir nesinori ten būti. Mašinų stovėjimo aikštelėsgretimais su vaikų žaidimų aikštelėm(jei dar tokios yra), neatskirtos jokiai žalitvorėm. Poilsio aikštelių dažnai irgi nėra, o augalus aplinkui namų žmonės, kaip išmano, pasisodina patys.**

**Gatvių medžiai visi drastiškai nugęti, ir, be lapų, primena susivėlusius šakų gniutulus. Centrinės aikštės – tai įvairių ženklų, skulptūrinių elementų bei grindinio trinkelų rinkinys, be jaukių, gerai organizuotų poilsio vietų su daugiamečių gėlynais, veja, gražiai žydinčiais krūmais ir geros, sveikos išvaizdos medžiais.**

### **2. PROJEKTO TIKSLAI**

Apžvalginėj projekto dalyje išskiriami teigiami ir neigiami aplinkos tvarkymo bruožai. Tai, kad mūsų gyvenamoji aplinka visumoje nėra labai išraiški, reiktų kaltinti istorijos eigą, įnešusią daug sumaišties visose srityse ir tuo pačiu į aplinkos tvarkymo kultūrą. Kokybiškos aplinkos kūrimo samprata – tai kokybiška pastatų architektūra su tinkamu gamtos resursų panaudojimu ir projektuojamais augalais, kurie pirmiausia turėtų būti „praktiškais“. Savo pagrindinę – švarinančią orą funkciją – atlieka kiekvienas augalas, bet kitos jo funkcijos dažniausiai lieka tik dekoratyvinės. Tinkamai suprojektuotoje gyvenamojoje aplinkoje augalija galėtų atlikti dar papildomų mitybos, vaistinių bei edukacinių funkcijų. Želdynų tvarkymo rekomendacijose pridėdama įvairių urbanizuotos aplinkos želdynų tvarkymo zonų pavyzdžių (brėžinių - schemų pavidalu): gamybinių teritorijų, visuomeninės paskirties teritorijų, daugiabučių kiemų bei įėjimų, vaikų žaidimų aikštelių, mašinų stovėjimo aikštelių aplinkos, sankryžų, gatvių salelių, su išskirtais, tom vietom tinkamais augalais. Šiuo projektutikimasi pasiektivieningo želdynų sistemos kūrimo ir įgyvendinimo proceso Klaipėdos rajono teritorijoje, bei aukšto kokybės rezultato.

### **3. TRUMPA ISTORINĖ APŽVALGA**

Klaipėdos rajonas – teritorinis vienetas į rytus nuo Klaipėdos miesto, prie Kuršių marių ir Baltijos jūros, užimantis 1336 km<sup>2</sup> ir turintis 47800 gyventojų. Rajono centras – Gargždai. Didesnės gyvenvietės – Agluonėnai, Dituva, Dreverna, Ketvergiai, Veiviržėnai, Vėžaičiai, Kretingalė ir kt. Klaipėdos rajonas apima tik dalį Mažosios Lietuvos teritorijos, kurią sudarė anksčiau baltų genčių gyvenami plotai abipus Nemuno žemupio ir Priegliaus baseino. Rajono kultūrinį palikimą įtakojo Kryžiuočių ordinas, LDK, vėliau carinės Rusijos okupuota Lietuva, Prūsija (iki 1871 m). Prūsijos valdžia siekė kuo tankiau apgyvendinti kraštą (turėti daug gerai besitvarkančių ir mokesčius



mokančių ūkių). Buvo kuriamos gyvenvietės, pagal nutiestas gatves. 18a pr. kiekvienoje sodyboje liepta kurti vaismedžių sodus, kokybiškus daržus. Sodus, laukus reikėjo apsodinti karklų, erškėčių bei kitokiomis žaltitvorėmis, akmeningose vietose tvoras juosti iš akmenų (M. Purvinas „Mažosios Lietuvos tradicinė kaimo architektūra“).

Gamtinių sąlygų nevienodumas lėmė specifinius gyventojų verslus bei gyvenimo būdą. Prie marių apsigyvenę žmonės buvo pamario žuvininkai, Baltijos jūros pakrantėje – pajūrio žuvininkai (žvejai), prie upių – paupių žuvininkai. Derlingoje Nemuno deltoje gyveno daržininkai, auginę bulves bei daržoves. Užliejamose pievose – pievininkai (šienautojai ir gyvulių augintojai). Kuršių Nerijoje gyveno kopininkai, pabaliuose – pelkininkai, miškuose – girininkai ir šilininkai. Miškai, plečiantis gyvenvietėms, daug kur buvo iškirsti, kas paskatino pradėti plytinių namų statybą.

Sodybas sudarė įvairūs ūkiniai statiniai bei gyvenamasis namas. Gyvenamo sklypo ribose sodindavo mėgstamus medžius (liepas, ąžuolus, klevus, uosius), prie namo buvo gėlynas, netoliese sodas bei daržas. Dažnas gyventojas laikydavo bites. Želdinių formavimo kultūra dekoratyvumo tikslais buvo ryškesnė didesniuose miesteliuose, dvaruose su parkais, kapinėse. Miestuose gatvės buvo apsodinamos medžiais (dažniausiai liepom), mėgstamos medžių alėjos ir griežtesnės geometrinės formos (pvz. apskritimas ar ovalas, apsodinant pakraščius augalais. Tikslų duomenų apie gėlynuose, klombose, auginamus augalus nėra, bet augalai taip pat atspindėjo augintojo turtinį lygį bei išprusimą.

#### **4. ŽELDYNŲ ESAMOS SITUACIJOS APŽVALGA**

##### **4.1. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovę išsaugančios saugomos teritorijos Klaipėdos rajone (ištrauka iš „Klaipėdos raj. kraštovaizdžio tvarkymo spec. plano“):**

53% Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijos patenka į kultūrinio istorinio karkaso sudėtį. *Gamtinis* kraštovaizdis gali būti vadinamas tik prie Baltijos jūros pakrantės.

Vyrauja kaimiškasis kraštovaizdis - 51,85% teritorijos.

Vidutiniškai urbanizuotas - 17,0% teritorijos.

Kaimai natūraliuose plotuose - 11,49% teritorijos.

Urbanizuotos teritorijos sudaro 27% bendro ploto.

Valstybiniai parkai:

- 1) Kuršių nerijos nacionalinis parkas (dalis NP priskirtos Kuršių marių akvatorijos);
- 2) Pajūrio regioninis parkas (vidurinė ir pietinė dalys);

Valstybiniai draustiniai:

- Kliošių kraštovaizdžio draustinis;
- Minijos senslėnio kraštovaizdžio draustinis;
- Veiviržo kraštovaizdžio draustinis (šiaurinė dalis);
- Reiskių tyro telmologinis draustinis (pietiniai pakraščiai);
- Svencelės telmologinis draustinis (šiaurinė pusė);
- Graumenos hidrografinis draustinis (šiaurinė pusė);
- Ablingos geomorfologinis draustinis.

Klaipėdos rajono savivaldybės teritorija nepasižymi gamtinio kraštovaizdžio įvairovę saugančiais gamtos paveldo objektais. Joje paskelbti tik trys geologiniai gamtos paveldo objektai – Olandų kepurėsskardis ir Lapiškės bei „Baravyko“ akmenys.

*Klaipėdos rajono savivaldybės ekologinį tinklą formuoja šie bioekologiniai branduoliai:*

- Europinės (ir nacionalinės) svarbos Kuršių marių regiono bioekologinis branduolys, išskirtas Kuršių nerijos nacionalinio parko, Kliošių bei Svencelės valstybinių draustinių bei Kuršių marių, kaip gamtinių buveinių ir paukščių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso, pagrindu. Klaipėdos rajono savivaldybei priklauso šiaurrytinė šio branduolio dalis.
- Europinės (ir nacionalinės) svarbos Rytų Baltijos priekrantės bioekologinis branduolys, išskirtas Baltijos jūros talasologinių draustinių bei Pajūrio regioniniame parke esančio Plazės gamtinio rezervato ir dalies Nemirsetos bei Šaiپیų kraštovaizdžio draustinių, kaip paukščių ir gamtinių buveinių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso, pagrindu. Klaipėdos rajono savivaldybei priklauso tik rytinis šio branduolio pakraštys (Plazės gamtinis rezervatas ir dalis Šaiپیų kraštovaizdžio draustinio).
- Europinės (ir nacionalinės) svarbos Veiviržo-Ašvos bioekologinis branduolys, išskirtas Veiviržo kraštovaizdžio ir ichtiologinio draustinių bei gretimų miško masių, kaip gamtinių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso, pagrindu. Klaipėdos rajono savivaldybei priklauso šiaurinė šio branduolio dalis (Stirnaičių-Bilviečio miškai).
- Europinės (ir nacionalinės) svarbos Kulių bioekologinis branduolys, išskirtas paukščių ir buveinių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų (Rietavo miškai, Reiskių ir Aukštojo tyro pelkės) komplekso, pagrindu. Klaipėdos rajono savivaldybei priklauso tik pietvakarinė šio branduolio dalis (Vėžaitinės, Margių ir Šakinių miškai).
- Europinės svarbos Vainuto bioekologinis branduolys, išskirtas Vainuto miškų biosferos poligono, kaip paukščių apsaugai svarbių *Natura 2000* teritorijų komplekso, pagrindu. Klaipėdos rajono savivaldybei priklauso tik šiaurrytinis šio branduolio pakraštys (Kelvėtų miškas). *Pajūrio regioninis parkas*-konservacinės paskirties teritorija, kur draudžiama bet kokia ūkinė veikla, nesusijusi su saugomų teritorijų specialios priežiūros reikalavimais.

*Vieninga charakteringa augmenija pasižymi:*

- Minijos upės slėnis-skroblynai, guobynai.
  - Pajūrio kopos –kopų gluosnynai, stepinės pievos.
  - Pajūrio ir pamario sausi pušynai.
  - Veiviržo upės slėnis – lapuočių ir mišrūs miškai, pelkėti lapuočių miškai, sausieji ąžuolynai.
- Saugomi augalai: meškinis česnakas, tuščiaaviduris rūtenis, daugiametė blizgė, pajūrinis sotvaras, pajūrinė pianažolė, trispalvis astras, tamsialapis skiautalūpis ir kt.

*Draustiniuose, gamtos paveldo, konservacinio ūkininkavimo teritorijose pagal Klaipėdos raj. bendrojo plano sprendimus, turi būti išlaikoma natūrali augmenija, draudžiama apsodinti kitomis naudmenomis natūralias pievas ir miškus. Tokie pat reikalavimai taikomi ir naujai sodinamiems medžiams bei krūmams, kurie galėtų atsirasti prie naujai įrengiamų objektų (pvz.: dviračių takų). Sodinami augalai turi atitikti vietos charakterį.*

#### **4.2. MIESTELIAI(GYVENVIETĖS) PRIEKULĖ**

Laikui bėgant, keitėsi gyvenviečių išvaizda bei ten gyvenančių žmonių veikla. Visą tai įtakojo karai, politiniai-ekonominiai perversmai. Praeitį primena tik dalinai išlikę etnografinės sodybos, bažnyčios, dvarai ir senieji medžiai, kurių dar yrapasibarsčiusių po Klaipėdos rajoną. Klaipėdos rajoną sudaro nedideli miesteliai, kurių tik Priekulė yra išlaikiusi istorinio užstatymo savitumą. Miestelio centre nemažai erdvių su senais medžiais, nors daug kur žmonės savo sodybviets tvarkosi kaip jiems gražiau, dažnai neatsižvelgdami į vietos charakterio išraiškos palaikymą. Tam reiktų ne itin daug: santūrumo želdinių komponavime, įvairių kičo elementų atsisakymo, tikslinio tvorų parinkimo. Nemalonų įspūdį palieka nugenėti gatvių medžiai, daugiausiai

liepos. Nugenėtos stambios skeletinės šakos priaugina galybę epikorminių ūglių ir medis visiškai praranda savo natūralų pavidalą - lieka tik kamienas bei smulkių šakų raizgalynė. Šitoks genėjimas visiškai netinkamas. Palaipsniui tokie medžiai turi būti šalinami, o gatvėse, jeigu nėra vietos, nesodinti plačiai augančių medžių. Mažuose miesteliuose pakanka žalumos. Reiktų auginti ir puoselėti medžius, augančius didesnėse viešose erdvėse. Negenėti jų stambių skeletinių šakų, kad nesugadinti charakteringos medžio formos.

Kad ir kokios kompaktiškos formos būtų medis, jis nesodinamas 2,0 ar 3,0 m vienas nuo kito, ką matome Turgaus aikštėj su rutulinės formos klevais. Formalus požiūris į augalą veda prie neilgaamžės jo egzistencijos ir bereikalingo lėšų švaistymo. Tokios medžių formos daugiau tinkamos pavieniam jų sodinimui, charakteringų vietų užakcentavimui. Čia kaip tik geriau tiktų vertikalūs augalai horizontalios formos pastato fone.

Norėtusi paminėti istorinę praeitį turintį Kliošių parką, kuriame dabar sėkmingai sukasi lizdus varnos ir priaugę galybė savaiminių medžių. Jeigu šio žalio ploto statusas yra parkas – tai jį reiktų ir tvarkyti kaip parką, neleidžiant savaiminukams užgožti senųjų bukų ir ąžuolų, bei atverti erdves jų apžvalgai, nes medžių šakos, negaudamos apšvietimo, džiūsta ir medis palaipsniui įgauna miško medžio pavidalą.



Plaplitęs rajono gatvių medžių genėjimo būdas Rekonstruotos Turgaus a. medžiai



Kliošių parko kėnis

Kapinaitės

Virtęs mišku Kliošių parkas

*Nemažai natūralumo miesteliui suteikia pratekanti Minija ir jos slėnis, nors daug kur Minijos krantai turėtų būti stiprinami, įrengiant terasas, naudojant pintas sienes ir akmenų sutvirtinimus, bei gruntą surišančius augalus.*



Minijos krantai prie Vingio parko Priekulėj

## **AGLUONĖNAI**

Geriausią išpūdį palieka Agluonėnų gyvenvietė. Joje jaučiama platesnė erdvė, daug senų medžių. Jau vien ko verta Ažuolų gatvė su puikiai išsilaikiusiais šimtamečiais ąžuolais. Beveik kiekviena sodyba akcentuojama dideliais pavieniais medžiais ar jų grupe: eglėmis, maumedžiais, beržais, pušimis. Neištisinis užstatymas, bet su suaugusių medžių (beržų, pušų) gojelių tarpais, kuriuose galima pailsėti, kurie puikiai prisideda prie gyvenvietės gamtiško silueto formavimo. Tokioje aplinkoje gerai įsikomponuoja ir gana aukštos žalitvorės: ar tai iš formuotų eglių, ar iš lapuočių augalų. Be abejo miestelio išraišką gerina ir kiek lenktos formos gatvės, sudarydamos įdomesnes perspektyvas. Tokiam tikslui pasiekti reikia turėti protingus ir kultūringus infrastruktūros tvarkytojus.



Agluonėnų gatvelės su aukštų medžių siluetais



Ažuolų g.



Istorinės kapinaitės

## **DITUVA**

Tai - kolektyviniais sodai performuojami į gyvenvietę. Sklypai per mažigyvenamai teritorijai, tiesios gatvės be aukštesnių medžių, be bendro naudojimo želdinių, o jeigu ir yra laisvų žalių plotų, tai jie visiškai nesutvarkyti. Todėl Dituva kol kas palieka tik chaotiškumo išpūdį. Ypač svetimas aplinkai yra "Rimi" kompleksas su plačiom mašinų stovėjimo aikštelėmis ir nesutvarkytais žaliaisiais plotais. Sunkiai įsivaizduojamas geras tokios aplinkos sutvarkymas. Kad ir apsodinus medžiais bei krūmais, didžiulis raudonas užstatymo tūris vis vien disonuos su esama mažaaaukšte statyba. *Pagerintų situaciją – mašinų stovėjimo aikštelę nuo pravažiuojamo kelio apsodinus paprastojo skroblo gyvatvare su vertikalių medžių tarpais (galėtų būti ir paprastojo skroblo f. "Fastigiata" 1.nuotr.). Netoliese esantį turgavietės plotą reiktų apsodinti nuo kelio medžių eile – (2.nuotr.). Tam tiktų platanalapiai klevai arba greitai augantys raudonieji ąžuolai. Sodinti reiktų pražangiai, kas 8.0m. Privachios įmonės taip pat turėtų sutvarkyti savo teritorijas: ar tai tvora, ar žalitvare aptverti vidaus kiemus, sandėliuojamų medžiagų vietas (4. nuotr.)*





1. "Rimi" centras Dituvoj



2. Vaizdas į turgavietę



3. Viena Dituvos gatvių

## **VĖŽAIČIAI**

Gyvenvietėj žymesni objektai : didikų Volmerų dvarvietė (nuo 16a.), bei medinė bažnyčia su varpine. Medžių alėja, vedanti į bažnyčią, labai išretėjusi, bažnyčios šventorius papuoštas nupjautų medžių kamienais, naudojamais kaip gėlių stovai. Tokios dekoracijos nebūtinės šventoje vietoje, kur aplinkui auga seni medžiai ir galima natūraliai, žemėje pasodinti kuklių gėlių (labiausiai būtų tinkamos –daugiametės). Visiškai nesutvarkyta Vėžaičių centre esančių daugiabučių aplinka. Nors ir patys namai jau reikalauja remonto, bet gyvenamajai aplinkai nėra nesistengta želdinių pagalba suteikti jaukumo. Reiktų krūmais atskirti mašinų stovėjimo aikšteles nuo vejų, trūksta elementariausių gerbūvio įrangos elementų: vaikų žaidimų a., poilsio vietų su suolais, apželdinimu, ūkinės a. ir pan. Asfalto bei plytelių danga visiškai susidėvėjusi.



Daugiabučių aplinka

Reiktų augalų eilėmis atskirti mašinų stovėjimo aikšteles



Prie pagrindinės gatvės



Įėjimas į parduotuvę



Gėlynas prie gatvės



Seniūnijos aplinka



Alėja link bažnyčios



Mokyklos aplinką stengiamasi papuošti laisvos formos gėlynais su įvairios frakcijos akmenukų intarpais. Šiuo atveju, gėlynas disonuoja su netoliese augančiomis aukštomis eglėmis. Teisinga būtų įsisavinti geresnio apšvietimo, aiškesnės konfigūracijos plotą prie mokyklos fasado ir užpildyti jį dekoratyvinių krūmų ir daugiamečių gėlių kompozicija. Tada ir mokyklos fasadas geriau įsikomponuotų į aplinką, ir augalai augtų geresnėmis sąlygomis, nei po medžiais. Atsižvelgiant į teisingus aplinkos projektavimo principus, ten kur galima pasodinti augalus į žemę, nereikia sodinti jų į talpą, pastatytą ant vejos. Gėlines reiktų naudoti ten, kur nėra galimybės sodinti gėlių į gruntą.



Gėlynas po medžiais prie vaikų darželio Gėlynas prie mokyklos 1,2,3



Gėlinės prie mokyklos Tinkama vieta dekoratyviniams augalams



Mokyklos aplinka- pliki Tikslinga būtų kažkuriam vejos plotui žaliai plotė įrengti mokyklos daržą

Mokyklos teritorijoje labai daug tuščių vejos plotų, kurie galėtų būti apsodinti įvairios tematikos želdiniais. Galima būtų padaryti konkursą tarp pačių mokinių, kas sugalvotų įdomesnių temų. Ar nevertėtų atgaivinti mokyklos daržo, kur vaikai būtų mokinami auginti daržoves ir gėles? Apsodintas formuojama gyvatvore, tai būtų kažkokiai mokinių grupei visai mėgiamas kampelis.



Miestelio centras – tarybinių laikų užstatymas silikatinių plytų, plokščių stogų namais, su didele, beprasmiška aikšte, padalinta praeinamais takais. Vidaus erdvė apsodinta atsitiktiniais želdiniais. Visam centrui reikalinga kompleksiška renovacija.



Vėžaičių miestelio centro žalieji plotai Centrinė miestelio dalis

## **VEIVIRŽĖNAI**

Miestelis išsidėstęs labai vaizdingoje, raiškaus reljefo teritorijoje. Pats miestelis – mažaaukščių namų. Centre dominuoja silikatinių plytų, tarybinių laikų užstatymas (mokykla, kultūros namai). Medžiai gatvėse – sudarkyta laja liepos. Net bažnyčios šventoriuje auga eilė jau sugadinta laja liepų ir styro aukštai nupjautų medžių kelmų. Centrinėje aikštėje daug įvairių nuorodų, įrenginių, kuri tuo pačiu yra ir transporto mazgas. Ne itin prasmingos čia gėlynų bei poilsio vietos. Reiktų aikštę perplanuoti, atskiriant želdiniais nuo važiuojamos dalies, įrengti teisingas trumpalaikio poilsio vietas, tiek pačioj aikštėj, tiek ties kultūros namais. Liepos gatvėse palaipsniui turi būti šalinamos.



Gatvių medžiai



Kultūros namai

Centrinės a. dalis

Užstatymas prie aikštės



Bažnyčios šventorius (sėdėti ant kelmų?)

## **GARGŽDAI**

(ištraukos iš „Gargždų m. želdynų ir želdinių tvarkymo 2012-2017 metų tvarkymo programos“)

1. Kadangi miestelyje vyrauja mažaaukštis užstatymas, žaliosios aplinkos santykis su užstatymu krypta pirmosios naudai. Daugiabučiai ir kitai statiniai (mokyklos, vaikų darželiai, parduotuvės) sukoncentruoti tarp Klaipėdos, Dariaus ir Girėno, Vingio bei Basanavičiaus gatvių. Šiame rajone augantys želdiniai yra problemiškesni bei reikalaujantys daugiausiai priežiūros, arba jų iš viso nėra.
2. Želdiniai prie individualių namų yra daugiausiai vaismedžiai, vaiskrūmiai ir daržo augalai. Jie gal neturi tokios ypatingos vertės kaip dekoratyviniai augalai, bet savo funkciją atlieka ir žydėjimo metu, ir, kaip miestelio „plaučiai“, ir kaip naudingieji augalai. Be to jie dera aukštingumu ir charakteriu prie esamo užstatymo.
3. **Pagrindiniai punktai, į kuriuos reiktų atsižvelgti tvarkant želdinius:**
  - 3.1. Mieste daug kur nėra požeminės elektros tiekimo sistemos. Visur kertasi orinių elektros linijų bei suaugusių medžių šakos. Tokia situacija susidarė dėl savalaikės priežiūros stokos. Dabartinėje situacijoje gal reiktų išlaukti momentą, kai esant patobulintoms šiuolaikinėms technologijoms, galima būtų pakloti betranšėjinius kabelius ir išsaugoti bent dalį nesužalotų suaugusių medžių.
  - 3.2. Gatvių medžiai vietomis yra netinkamai suformuoti. Kai kurie medžiai auga gana arti fasadų. Tolesnei jų priežiūrai reikalingas kvalifikuotas genėjimas. Kai kurie namų kiemai tankiai priaugę medžių bei krūmų. Palaipsniui reiktų šalinti menkaverčius želdinius, paaukojant ir vieną kitą vertingesnę medį, prašviesinant teritoriją.
  - 3.3. Individualių namų kvartalų gatvės daugiausiai buvo apsodintos liepaitėmis, kurios, priaugusios orinių elektros linijų aukštį, bei tamsinančios gyventojų darželius bei sodus, buvo nugenėtos „stulpeliais“. Kai kur gyventojai gatvės želdinius yra visai išnaikinę. Todėl reiktų, atlikus želdinių inventorizaciją, spręsti, kokius medžius palikti, kuriuos šalinti.
  - 3.4. Pastebima daug mėgėjiško medžių sodinimo. Reiktų rasti būdų sustabdyti tokią veiklą. Arba leisti žmogui, labai norinčiam sodininkauti, tai daryti ne miesto centre.
  - 3.5. Želdinius tvarkyti vadovaujantis leidiniais: Aplinkos ministerijos metodiniai nurodymai „Želdinių apsauga ir tvarkymas urbanizuotose teritorijose“ (Vilnius 2008).
  - 3.6. Negalima sakyti, kad esamų augalų asortimentas negausus, tik nevienodai paskirstytas. Prie Vingio ir Pušų gatvių asortimentas visiškai prastas. Daug kur sodinamos vien liepos, kurios jau pakankamai tarnauja kaip gatvės medis. Nebereiktų sodinti jų ne itin dideliuose vidaus kiemuose. Yra puikių netradicinių augalų, panaudotų želdinimui (pvz. šaltalankis), kurie labai efektingai atrodo esamų gyvenamųjų namų fone, vertikaliai želdinimui panaudotas triskiautis vynvytis, plaukuotosios robinijos gojeliai, atsikartojantys visam miestelyje. Tai yra geri pavyzdžiai.



- 3.7. Reikėtų, tvarkant želdinius, įvertinti ne vien medžių ir krūmų sodinimą bei įpriežiūrą, bet **iratvirų kokybiškų erdvių sukūrimą**, tinkamą želdinių apžvalgai, bei įvairiai žmonių veiklai. Vienas iš pagrindinių želdinimo tikslų-subalansuotą atvirų bei apželdintų vietų dermę.
- 3.8. Reikalinga miestelio esamų želdinių inventORIZACIJA, kuri labai pagelbėtų želdinių priežiūros specialistams jų darbų planuose bei apskaitoje.
- 3.9. Gargždų priemiesčio teritorijos labai apleistos:
- 3.9.1. **Laugalių miškelis**, kurio paskirtis – rekreacinė – su minimalia įranga, bet žolė nepjaunama, medžiai neretinami ir negenimi, nešviesinamos erdvės ir pan.
- 3.9.2. Gamybinė teritorijoj (**Kuršlaukių g., Gamyklos g.**) vyrauja natūrali gamtinė aplinka, su peraugusiais karklynais, visiškai nepjaunama žolė, bei žvyruotais keliais su pdulkėjusiomis pakelėmis. Jeigu neįstengiama prižiūrėti visų žalių plotų, reikėtų nuolat nupjauti bent keletą keletą metrų abipus pakelės, palaipsniui šalinti peraugusius krūmų sąžalynus, sodinant greičiau augančius medžius: drėgnesnėse vietose – juodalksnį, baltąjį, trapųjį, žemaitiškąjį gluosnį. Taip pat europinį maumedį, raudonąjį ąžuolą, juodąjį pušį, paprastąjį bei dygiają eglę ir t.t.
- 3.9.3. Esamos tuopos, jeigu neišpuvę, gali likti. Tai labai tinkamas medis gamybinėms teritorijoms želdinti, nes savo greitai augančia lajos apimtimi išvalo daug teršalų.
4. **Daugiabučių rajono gyvenamosios aplinkos optimizavimas.**  
Tarp Klaipėdos, Pušų, Dariaus ir Girėno gatvių, žalieji plotai nesutvarkyti nei funkcinė nei estetinė prasme. Prie Pušų g. kai kur nėra įrengtų nei mašinų stovėjimo aikštelių, nei kitų privalomų gyvenamajai aplinkai įrenginių. Tokioms vietoms reikalingi aplinkos tvarkymo projektai. Beveik visuose kiemuose mašinų stovėjimo aikštelės visiškai neizoliuotos nuo vidaus kiemų žaliosios aplinkos, kur turėtų būti mažų vaikų žaidimų aikštelės su dekoratyviniais želdiniais bei poilsio vietom.
- 4.1. Reikėtų stovėjimo a. atribojimams sodinti vieningas žaltvories (tikėtų formuojami *žvilgantieji kauleniai* iki 1,5m aukščio, *paprastieji ligustrai*, *paprastieji skroblai* iki 2,5m ar pan. aukščio).
- 4.2. Neapželdintuose vidaus kiemuose sodinti dekoratyvinių medžių (labiausiai tinkami azūrinė laja beržai, šermukšniai, magnolijos).
- 4.3. Prie poilsio aikštelių ar takų susikirtimuose įrengti dekoratyvinių augalų kompozicijas, kurias sudarytų ištvermingi žemi krūmai ir daugiamečiai žoliniai augalai: tai-sidabrakrūmiai, šviesioji bei šluotelinė hortenzijos, lanksvos, horizontalieji kauleniai. Kažkada buvęs populiarus horizontalusis kaulenis nepelnytai pamirštas. Jis labai dekoratyvus visą sezoną ir reikalaujantis nedaug priežiūros. Žoliniai augalai būtų kaip surišantieji kompoziciją. Tai: stambiašakniai snapučiai, heucheros, pachisandros, melsvės (kurių yra labai daug veislių), labai atsparios vienadienės, rytiniai šilokai, krūminiai astrai. Augalus sodinti stambesnėms grupėms, kad nesusmulkinti kompozicijos. Nuo tako, priekiniame plane, turi būti vejų atkarpa, o po to – kiliminės gėlės, toliau aukštesnės gėlės ar krūmeliai. Medžiai turėtų būti sodinami bent kas 7-8m vienas nuo kito grupėse, krūmai (aukšti) – kas 1,5m, žemi – kas 0,6m. Spygliuočiai galėtų būti įkomponuoti toliau nuo takų, apsaugoti lapuočiais krūmais ar žoliniais augalais.



Neapželdinti žalieji plotai Kvietinių ir Klaipėdos g.



Daugiamečių gėlynai Klaipėdos g.-nesutvarkytos eismo f-jos Žali plotai Cvirkos g.



Tiktų vertikalus želdinimas Žalioji zona Sporto mokyklos fasadas



Įėjimai į daugiabučius



Įėjimai į daugiabučius



Didesni ar mažesni žali plotai Įėjimo apželdinimas Tiktų vertikalus želdinimas takų susikirtimuose galėtų būti apsodinti dekoratyviniais augalais



- 4.4. Dekoratyviniai krūmai, pasodinti prie pat pastato pridengtų neišvaizdų pastato cokolį (kalniniai serbentai, šviesiosios hortenzijos, kukmedžiai "Hicksii", kauleniai ir kt.
- 4.5. Prie įėjimų esantys žali plotai dažniausiai apsėti tik veja arba apsodinti atsitiktiniais krūmais be vientisos viso ploto ir bendros fasadinės dalies kompozicijos.
- 4.6. Ten, kur nėra vietos didesniems augalams, galima pasodinti vijoklinius augalus. Tai būtų nereikalaujantys atramų: triskiaučiai vynvyčiai ar jo "Vičo" forma, penkialapiai vynvyčiai "Engelmanii", pavėsyje – gebenės lipikės.

## 5. PREKYBOS CENTRŲ APLINKA

Tai išvystytos mašinų stovėjimo aikštelės su nedidelėmis žaliomis salelėmis, kuriose kai kur pasodinti medeliai, o dažniausiai tik veja. Šie žalieji plotai, apsodinti žydinčiais ar formuojamais krūmais, įgautų turį ir atliktą svarbią estetinę funkciją esamos aplinkos formavime.



Siauroj žaliøj juostoj tikėt žalitvorė. Galimos skirtingų charakterių krūmų kompozicijos.



Žalieji vejos lopinėliai galėtų būti apsodinti žemais krūmais

Išmindžiotą veją ištisai apsodinus žydinčiais iki 0,8m aukščio krūmais, pagerintume ir ten vargančių medžių būklę.

## 6. KAPINĖS

Šiuolaikinių kapinių tvarkymas – tai didelės žmonių investicijos į tendencingus antkapių bei kitų puošybinų elementų įrengimus, dažniausiai be jokios meninės vertės, ir be vieningos kapinių tvarkymo idėjos. Bet galima būtų performuoti prieš kapines esančią erdvę, skirtą mašinų stovėjimui, vartais, sukuriant bent minimalią gedulingą ir iškilmingą nuotaiką. Gargždų miestelio kapinių aikštė, esanti miške, prisodinta įvairių smulkių augalų (bukšmedžių, puskiparišių), kurie visiškai ten netinka, nei masteliu, nei išdėstymu. Situaciją galima būtų pagerinti, pasodinus aukštų žalitvorių masių, kurie pridengtų administracijos pastatą, ir atskirtų kapinių ir aikštės erdves, paliekant atvirą tik įėjimą. Kapinių viduje, pagal pagrindinius takus, turėtų būti žalios juostos su medžiais (~3,0m pločio). Tinkami vertikalios formos medžiai (ąžuolas, skroblas "Fastigiata"). Kapų atskyrimui galima kukmedžio, bukšmedžio formuojama žalitvorė.



Gargždų miesto kapinės

Smulkūs, neformuojantys erdvės augalai



## 7. APLINKOS TVARKYMO ELEMENTŲ PAVYZDŽIAI



Vejos alternatyva-  
pavėsi mėgstanti pachisandra

Miestelio aikštės detalė

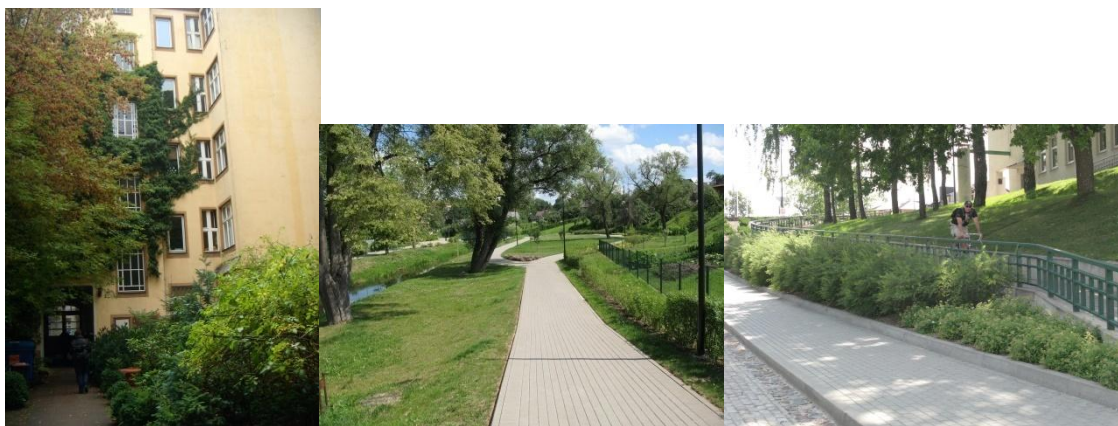
Gatvės zona atskiriama gyvatvore

(atskirtos krūmais įvairios zonos Veimaro a.)



Intensyviai naudojamas vertikalus želdinimasBerlyneVijoklinė hortenzija



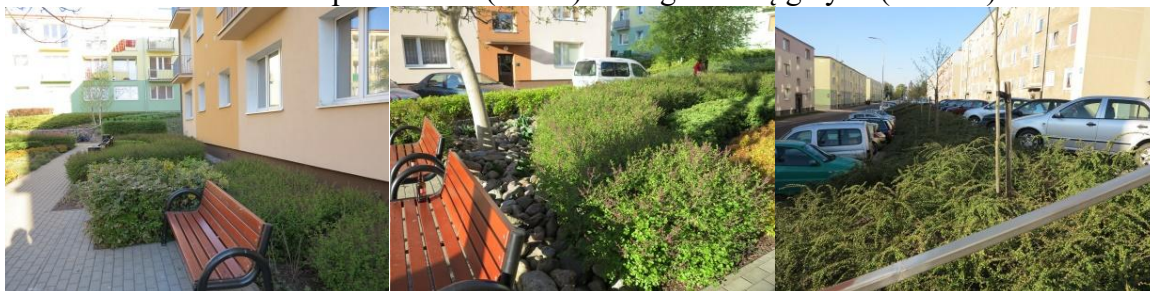


Želdiniai

kieme (Berlynas) Zonų atskyrimas gyvatvore (Utena) Šlaitų tvarkymas(Utena)



Damerio kaulenis šlaito apželdinimui(Utena) Daugiamečių gėlynai(astilbės) Utena



Daugiabučių aplinkos apželdinimas Lenkijoje(Gdanskas).Panaudoti atsparūs ir dekoratyvūs augalai:mejerio alyvos"Palibin", dyglialapės mahonijos,japoninės lanksvos "Little princess",horizontalieji kauleniai ir kt .



Natūralaus charakterio gėlynai(rasakila)Utenoj Konteinerinis želdinimas

## 8. MEDŽIAI

Tai daugiausia -paprastieji ąžuolai, liepos,beržai,pušys, uosiai.Pastarieji, beje, labai intensyviai pradėjo nykti.Įsibėgėjęs urbanizacijos procesas labai smarkiai palietė nei gamtos įstatymais, nei žmonių savimone neapsaugotus medžius. Ypač tai atsispindėjo tarybiniais laikais, kai seni, drevėti medžiai būdavo užlipinami plytom, užcementuojami, kas paskatindavo dar

intensyvesnį vidinį medžio puvimą. Įvairios informacinės lentelės, medžio kaip gamtos paminklo pateikimas, pritraukia galybes žmonių, kurie pastoviai trypia medžio polajį, prie jo fotografuojasi ir pan. Amerikoje pačio seniausio medžio (kadagio) vieta slepiama, nes turistai jį gana greitai nuniokotų. Bet tik netektys rodo kelią į pažinimą.

Klaipėdos rajone nemažai vaizdingų vietų su senais medžiais, išraiškingu reljefu, upeliais, reta augmenija, kurios dabar įtrauktos į turizmui patrauklias ir lankytinas vietas. Bet viskas, kas susieta su žmogaus įvedimu į neliestus gamtos kampelius, yra susieta ir su rizika rasti tuos kampelius užterštus šiukšlėmis ir pan. Kai užlipęs ant Veiviržėnų piliakalnio randi griovose supiltas šiukšles ar išdegintą medžio kamieną, galvoji: gal geriau padaryti daugiau draustinių, kur turistai eitų tik su gido palyda. Lankytinas vietas reikia išvalyti nuo priaugusių savaiminių krūmų bei medžių, atveriant gražias vietas apžvalgai, ko pasėkoje atsiveria anksčiau buvę uždengti dirvos plotai. Saulė daugiau apšviečia šiuos plotus, daugiau išgarina drėgmės, pasikeičia augalijos bei gyvūnijų santykis ir pan. Labai kenkia saugomai augmenijai (t. t. ir medžių polajui) laisvas lankytojų vaikščiojimas po teritoriją. Geriausiai būtų tam tikslui įrengti pakeltus medinius takus ir tik tada leisti lankyti teritoriją. Įsisavinamos vietos turi būti visa laiką stebimos ir prižiūrimos specialistų.

Šiais laikais medžiai labai kenčia pasikeitus žemės naudojimo pobūdžiui, stichiškai besivystančiose statybvietėse tampa kliuviniais, ir, arba smarkiai apgenimi, arba visai išnaikinami. Labai prisideda prie medžių išvirtimo pavasariniai potvyniai, bet tai yra nenugalimos gamtos jėgos, kurias žmogaus veikla galėtų kiek pristabdyti.

**Medžių natūralios išvaizdos išsaugojimas įgyja vis didesnę reikšmę. Labai svarbi medžio pasodinimo vieta. Norint, kad jis išaugtų pilnaverčiu medžiu, negalima aplink jį kelių metrų atstumu prisodinti tokių pat sodinukų, kurie paskui stiepiasi į saulę, numesdami negaunančias saulės apatines šakas. Želdinamo ploto paskirtis diktuoja ir medžių bei krūmų sodinimo būdą.**

Labiausiai žaliosios aplinkos „puoselėjimo“ kultūrą atspindi, galima sakyti, visos Lietuvos gatvių medžiai, visiškai praradę savo natūralų pavidalą. Tai daugiausiai liepos, kažkada nugenėtos stulpeliais, kad priaugintų kompaktišką rutulinę lają, nes trukdė apšvietimo linijoms ir tamsino gyvenamų namų langus. Bet medis kiekvienais metais priaugino galybę kuokštinių (epikorminių) ūglių, kuriuos vėl reikėjo genėti... Ir štai ką mes matome medžio ramybės periodu – brandaus medžio kamieno su smulkiu susivėlusiu šakų, arba, bandant suformuoti natūralią lają, paliekamos į



Vyraujančios išvaizdos gatvių medžiai Retenybe tampantys neapipjaustytom šakom medžiai. Taip atrodo Klaipėdos gatvių medžiai

viršų augti kelios šakos (Klaipėdos g. medžiai). Reiktų liautis savanaudiškai žiūrėti į medį kaip į kuolą, kurį galima formuoti kaip nori ir kada nori. Visų pirma, reiktų jį pasodinti į tinkamas jo habitui vietas, nesodinti didelių medžių gatvėse ir tankiose grupėse. Neleisti medžių genėti neprofesionalams, o tik atestuotiems specialistams. Sudarkytom lajom medžius reiktų palaipsniui šalinti, neatsodinant naujų, jeigu ten nėra vietos. **Jeigu leidžia galimybės – sodinti kompaktiškos ar glaustalajės formos medelius (šermukšnius, klevus, skroblus, liepas, kurių yra nemažai pritaikyta būtent gatvių želdinimui).**

Želdinių tvarkytojams, projektuotojams, ir visiems besidomintiems želdiniais, neseniai yra išleisti metodiniai nurodymai “Želdinių apsauga ir tvarkymas urbanizuotose teritorijose” (Vilnius 2008), kuriuose gana aiškiai aprašyta kaip, ką, ir kada atlikti, kaip atpažinti ligas ir jas gydyti, kokie turi būti sodinimo atstumai, kokios pasaulyje naujausios želdinimo tendencijos ir t. t. Bet yra jose ir



neatitikimų, pavyzdžiui, tezės apie **daugiafunkcinių želdinių populiarinimą**, kurie ne tik dekoratyvūs, bet ir veda valgomus vaisius, duodančius naudą ne tik žmogui, bei ir gyvūnams. Atskirųjų ir priklausomųjų želdynų apsaugos pavyzdiniam reglamente parašyta, kad draudžiama sodinti teršiančius aplinką žiedadulkėmis, žiedynais bei vaisiais medžius ir krūmus, augalus, plintančius šaknų atžalom. Miesto ar miestelio soduose draudžiama sodinti augalus valgomais vaisiais ir dygliuotom šakelėmis ar lapais. Daugelis populiarių, tinkamų želdinime krūmų yra dygliuotom šakutėmis ir valgomais vaisiais (įvairūs raugerškiai, erškėčiai, gudobelė), kurie ir labai atsparūs mūsų klimato sąlygom ir dekoratyvūs. Daugiamečių gėlynuose naudojama daug augalų, turinčių ir vaistinių savybių.

## **9.LABIAUSIAI PASTEBIMI VIEŠŲJŲ ERDVIŲ ŽELDINIŲ TRŪKUMAI**

1. **Per tankiai pasodinti medžiai.** Pasėkmėjematomos per aukštaisusiformavę medžių lajos.
2. **Labai skurdus medžių bei krūmų asortimentas, mažai daugiamečių gėlynų.**
3. **Netinkamas vietos ir atstumų parinkimas:** medis -pastatas, medis-gatvė, medis-elektros ar kt.tinklai, Todėl daug drastiškai nugentų medžių.
4. **Labai daug sodinama spygliuočių**(kalninių, paprastųjų pušų, eglių).Eglės turėtų ypač saikingai būti auginamos želdynuose - tik kaip vertikalūs akcentai, o ne sudaryti ištisus niūrius medynus, kurie nepastebimai erzina mai veikia psichiką, po jų laja niekas neauga.Eglių šakose mažai naudos randa paukščiai bei kita gyvūnija. Kalnine pušimi tiesiog piktnaudžiaujama,sodinant ją visur,net vietoj gėlynų, kur jai visai ne vieta.
5. **Erdvės suvokimo stoka.** Nejaučiamamastelio tarp aplinkos ir sodinamo augalo ar jų grupių.
6. **Netinkamas gėlynų įrengimas.**

Tiek didesniuose miestuose, tiek mažose gyvenvietėse dažniausiai „puošiami”tik centrai, periferines dalis dažnai paliekant nesutvarkytas.Gėlynas –tai toks puošybinis elementas, kuris gali būti taikomas stilingoje,kokybiškai sutvarkytoje aplinkoje. Tai yra tos vietos akcentas.Prieš jį įrengiant, reikia įvertinti labai daug sąlygų:apšvietimą, aplinkinį užstatymą, augmeniją,dirvožemį, dislokacijos vietą...Gėlyno negali būti atsitiktinio, tai bendros projekto idėjos baigiamasis elementas.Jis gali projekto idėją privesti iki užbaigtumo arba iki fiasco.Jeigu abejojate ar tinka čia gėlynas ir kokią vietą jis turėtų užimti, geriau nesodinkite nieko.Gėlynai – tai iš tikrųjų brangiai kainuojantis įtaisinys,jeigu norima turėti jį tikrai kokybišką.Gėlynai (vartojama ir žodis “dekoratyvinės kompozicijos”) turi laikmečio stilius. Anksčiau jie būdavo įrengiami (ar tai geometriški,ar tai laisvos konfigūracijos) konkretesnėse vietose, naudojamos kelių spalvų ir rūšių vienmetės gėlės.Dabar gėlyno samprata įgavo visai kitus užmojus.Gėlynais paverčiama didžiuliai parkų plotai. Vienmečių gėlynai nebemadingi, nebent dvarų parteriams apsodinti, ir tai dažnai deriny su daugiametėmis gėlėmis ir visžaliais krūmais.Gėlynai virsta beveik natūraliom pievomis, juose daug varpinių augalų, jie derinami ir pagal žydėjimo eiliškumą, ir pagal augalų struktūrą. Jie dažnai įrengiamipabrėžti kontrastui su ekstravagantiška statinių architektūra.

Klaipėdos rajono miesteliuose gėlynųpasitaiko ir nekokybiškų,ir įrengtų atsitiktinėj, netinkamoj vietoj. Išvadoj, kad ir apsodintas gražiais augalais,gėlynasnepadarys reikiamo teigiamo įspūdžio.Pavyzdžiui laisvos formos,naujai įrengtas gėlynas su akmenimis pievelėj, šalia aukštų eglių (Vėžaičių mokyklos,lopšelio-darželio aplinka). Per daug kontrastingas žemo gėlyno ir aukštų medžių kamienų santykis. Daug įdėta vargo paruošiant polajinę dirvą, kai galima buvo įsisavinti prie pat mokyklos fasado esantį žalią plotą, turintį aiškius apribojimus ir kaip tik tinkamą dekoratyviniams augalams. Vis dar ruošiamos klombos vienmetėms gėlėms centrinėse gyvenvietės dalyse tarp senų,iškraipytų gatvės trinkelio. Ar žydinčios gėlės ir darbas jas prižiūrint tiek tevertas, kad reikia jas sodinti šaligatviniuose

praėjimuose, tarp skubančių praeivių ir pravažiuojančių mašinų? Gal užtektų pasodinti neaukštų krūmų arba palikti tik veją. Gėlynais arba “dekoratyvinių augalų kompozicijom” galėtų virsti įvairūs konkrečios formos vejos plotai takų susikirtimuose, net po medžiais, kur prastai auga žolė, gana siauruose plotuose ties pastatų fasadais, kaip vejos alternatyva. Šiltėjant klimatui, vasaros periodu būna labai sausa. Kai kurie krūmai gerai toleruoja drėgmės stygių ir galėtų būti sodinami kaip vejos pakaitalas, nors gal ir turi savo specifinių augimo bruožų (pvz.: raukšlėtasis erškėtis – mažai sodinamas želdynuose, nes pasižymi gana gausiu plitimu šaknų atžalom).

**7. Nepakankamai naudojami vijokliniai augalai.**

Daugybė plikų silikatinių plytų fasadų sienų galėtų būti pagerintos vijokliniais augalais. Yra vijoklių, kuriems nereikia atramų ir kurie žymiai pagyvintų ne tik fasadų, bet ir visos gyvenvietės ar miestelio įvaizdį.

**8. Nepanaudojamas pastato „įtraukimo į aplinką“ principas.**

Pastatų nekokybiška išvaizda galėtų būti pagerinta, laikantis elementarių pastato „įtraukimo į aplinką“ principų: namo fasado priekyje būtų žemi dekoratyviniai krūmai (žoliniai augalai), toliau – aukštesni, ir prie cokolio dar aukštesni augalai (brėž. „Daugiabučių įėjimų želdiniai“).



Daug kur pasitaikantys sudarkyti  
gatvių želdiniai (Veiviržėnai)

Natūralus, keliantis pasigėrėjimą,  
medžio siluetas (Veiviržėnai)



1. Veja galėtų būti pakeista žemais kelių rūšių krūmais

(pvz.: 1 var. Dooreenbozo meškutė ir Tunbergo raugerškis, 2 var. Horizontalusis kaulenis)

2. Teisinga būtų visą vejos plotą

apsodinti dekoratyviniais augalais

## **10. KLIMATO SĄLYGOS**

*Aplinkos vertinimui buvo pasirinkti Klaipėdos meteorologijos stoties (toliau - MS) stebėjimų duomenys. Aplinkos vertinimui yra lyginami standartinės klimato normos (1961-1990 m. meteorologinių parametrų vidurkiai, pagal Pasaulinės meteorologijos organizacijos (WMO) reglamentą) ir paskutinio dešimtmečio (2000-2010 m.) duomenys.*

Analizuojamame rajone vidutinė metinė oro temperatūra yra 7,0°C, šalčiausi mėnesiai sausis ir vasaris (vidutinė oro temperatūra atitinkamai -2,8°C ir -2,6°C). Šilčiausias - rugpjūtis (vidutinė oro temperatūra 16,8°C). Viso stebėjimų laikotarpio absoliutus temperatūros maksimumas 34,0 °C fiksuotas birželio, liepos ir rugpjūčio mėnesiais; absoliutus temperatūros minimumas -33,4 °C -



vasario mėnesį.

Vyrauja pietryčių ir vakarų vėjai, kurių vidutinis greitis svyruoja nuo 4,5 iki 7,1 m/s. Stipriausi vėjai pučia nuo rudens pradžios per visą šaltąjį laikotarpį (rugsėjo - kovo mėn.), šiuo metu vėjo greitis 5,0-6,5 m/s. Pagal kryptį stipriausi yra pietvakarių, vakarų ir šiaurės vakarų vėjai (atitinkamai jų vidutinis greitis 6,5; 7,1 ir 6,1 m/s).

Vidutiniškai per metus iškrenta 735 mm kritulių (735 l/m<sup>2</sup>). Didžiausias jų kiekis iškrenta vasarą, rudenį ir žiemos pirmoje pusėje (birželis - sausis), didžiausias kiekis rugpjūčio, rugsėjo, spalio ir lapkričio mėnesiais (atitinkamai 83, 89, 80 ir 90 mm). Beveik dvigubai mažiau kritulių iškrenta žiemos pabaigoje ir pavasarį (vasario - gegužės mėn.), jų kiekis svyruoja nuo 31 iki 39 mm.

Maksimalus sniego storis stebimas žiemos viduryje - sausio mėn. ir sudaro 38 cm, gali svyruoti skirtingais metais. Pastovi sniego danga susidaro gruodžio mėn. pabaigoje.

Palyginus pasirinkto laikotarpio - paskutinio dešimtmečio (2001-2010 m.) vidutines reikšmes su standartine klimato norma (1961-1990 m.) yra matomas nuokrypis, kuris atsirado dėl gana greito klimato šiltėjimo. Vienaip ar kitaip pakito visi klimatiniai duomenys: per paskutinį dešimtmetį vidutinė metinė oro temperatūra pakilo 1,1 °C ir yra 8,1°C. Visi mėnesiai, išskyrus spalį, yra šiltesni nei klimato norma, ypač pakilo oro temperatūra žiemos ir pavasario mėnesiais bei vidurvasarį.

Dėl pakilusios metinės ir mėnesių vidutinės oro temperatūros beveik per pusę sumažėjo įšalo gylys ir tesiekia 56 cm (2010 m.)

## **11. TEISĖS AKTAI, KURIAIS REMIANTIS TURI BŪTI VYKDOMI ŽELDINIŲ TVARKYMO DARBAI**

### **Teisės aktai, reglamentuojantys želdynų ir želdinių apsaugą ir priežiūrą**

1. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas (Žin., 2007, Nr. 80-3215).
2. Valstybinės reikšmės parkų nuostatai ir valstybinės reikšmės parkų sąrašas, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010-08-25 nutarimu Nr. 1239 (Žin., 2010, Nr. 104-5382);
3. Kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašas ir medžių ir krūmų priskyrimas saugotiniams, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-03-12 nutarimu Nr. 206 (Žin., 2008, Nr. 33-1151);
4. Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-05-12 nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. 22-652; 2008, Nr. 33-1152);
5. Želdinių būklės ekspertizės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-14 įsakymu Nr. D1-673 (Žin., 2007, Nr. 135-5503);
6. Sodmenų kokybės reikalavimai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-21 įsakymu Nr. D1-674 (Žin., 2007, Nr. 135-5504; 2011, Nr. 158-7479);
7. Želdynų ir želdinių sanitarinės apsaugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-14 įsakymu Nr. D1-675 (Žin., 2007, Nr. 135-5505);
8. Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-29 įsakymu Nr. D1-717 (Žin., 2008, Nr. 2-77);
9. Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-18 įsakymu Nr. D1-45 (Žin., 2008, Nr. 10-356);
10. Želdinių apsaugos, vykdančios statybos darbus, taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010-03-15 įsakymu Nr. D1-193 (Žin., 2010, Nr. 31-1454);
11. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-31 įsakymu Nr. D1-87 (Žin., 2008, Nr. 17-611);

12. Želdinių atkuriamosios vertės įkainiai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-06-26 įsakymu Nr. D1-343 (Žin., 2008, Nr. 74-2907);
13. Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normos, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-21 įsakymu Nr. D1-694 (Žin., 2007, Nr. 137-5624);
14. Priklausomųjų želdynų normų (plotų) nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-21 įsakymu Nr. D1-694 (Žin., 2007, Nr. 137-5624);
15. Atskirųjų ir priklausomųjų želdynų kūrimo ir tvarkymo projektų rengimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007-12-29 įsakymu Nr. D1-719 (Žin., 2008, Nr. 2-79);
16. Želdynų projektų rengimo vadovo atestavimo tvarkos aprašas, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-22 įsakymu Nr. D1-49 (Žin., 2008, Nr. 12-414);
17. Želdynų ir želdinių būklės stebėsenos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-14 įsakymu Nr. D1-31 (Žin., 2008, Nr. 10-351);
18. Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008-01-08 įsakymu Nr. D1-5 (Žin., 2008, Nr. 5-200).
19. Klaipėdos rajono kraštovaizdžio tvarkymo specialusis planas (reg. Nr.003552076315)
20. Gargždų miesto želdynų ir želdinių tvarkymo ir želdinių veisimo 2012-2017 metų programa.

Kita literatūra, rekomenduojama želdinių priežiūros darbų vykdymui:

8. E.V.Navys "Dekoratyvinių medžių, krūmų ir lianų genėjimas"(Vilnius, 2003)
9. "Želdinių apsauga ir tvarkymas urbanizuotose teritorijose"(metodiniai nurodymai).Aplinkos ministerijos leidinys .Vilnius, 2008

## **12. REKOMENDACIJOS ŽELDINIŲ TVARKYMOUI, NAUJŲ SODINIMUI, AUGALŲ ASORTIMENTAS KIRTINGO CHARAKTERIO VIETOM.**

Visose miesteliuose ar didesnėse gyvenvietėse –problematiškiausia yra daugiabučių aplinka ir aplinka, kur sukoncentruoti didesni žmonių srautai bei mašinų stovėjimo vietos. Individualių namų kvartaluose labiausiai išskirtina gatvės medžių problema. Dauguma jų neatitaisomai sugadinti. Todėl, palaipsniui, juos reikia šalinti. Ar verta į jų vietas sodinti naujus medžius (kompaktiškesnių lajų) reikia nuspręsti, pasitarus su gyventojais.

Miestų ir miestelių teritorijos suskaidytos, tarp takų įvairių formų ir dydžių žaliais lopinėliais, apsėtais dažnai nekokybiška, vasarą nuo saulės išdžiūstančia veja. Takų susikirtimuose, prie mašinų stovėjimo vietų, gyvenamų namų, žalieji ploteliai, apsodinti įvairiais atspariais, vidutinio aukščio ir žemais žydinčiais krūmais, ne tik pagerintų aplinkos estetinę pusę, bet nuimtų ir dalinį nuolatinio žolės pjovimo krūvį. Krūmai karštu periodu sulaiko dirvos drėgmę, kuri tuo pačiu suteikia sąlygas išgyventi ir įvairiems smulkiems gyvūnams: vabalams, sliekams, taip reikalingiems palaikyti nenutrūkstamai gyvūnų maisto grandinei. Gera įsitvirtinę krūmai reikalauja mažai priežiūros: tik kartą per metus nugėžti nužydėjusius stiebus, arba, kas penkeri metai palaipsniškai išgėžti senas šakas. Dauguma krūmų vienoj vietoj gali augti 20-30 ir daugiau metų, periodiškai vykdant atjauninamąjį genėjimą. (E.Vylius Navys „Dekoratyvinių medžių, krūmų ir lianų genėjimas“). Krūmų kompozicijos galėtų pakeisti kai kuriuos vienmečių ir daugiamečių gėlių gėlynus, kurie reikalauja gana daug priežiūros.

### **12.1. Norint turėti perspektyvias žaliasias erdves, reiktų, jas įrengiant, laikytis tam tikrų augalų sodinimo taisyklių.**

- Norint išauginti gražią lają pavienius medžius, atstumas tarp medžių sodinukų turėtų būti lygus abiejų suaugusių medžių aukščių sumos pusei. Atstumas tarp krūmų sodinukų- suaugusių krūmų aukščių sumos trečdaliui, nebent krūmai bus formuojami.

- Formuojant želdinių grupes, nereiktų sodinti jų vien tik iš medžių. Tankioms apsauginėms juostoms tinkamiausi yra krūmai, kurie ir greitai auga ir kartu su medžiais, sudarys išraiškesnius siluetus ir padės sukurti kokybiškas erdves tiek augalams, tiek žmonėms.
- Sodinant medžius eilėmis ar nedidelėmis grupėmis, atstumus tarp sodinukų galima mažinti, bet augalai turi gauti pakankamai apšvietimo iš dviejų pusių.
- Nereikia visą želdinamą plotą apsodinti medžiais. Didžiąją dalį reiktų palikti vejai ar paklotiniams (šliaužiantiems) augalams, kad ateityje būtų vietos medžių bei krūmų apžvalgai.
- **Nebesodinti miestelių centruose dirbtinų formų vienmečių gėlynų**, juolab prie pasenusios grindinio dangos ar judrios gatvės.. Jie labai nuobodūs ir reikalaujantys intensyvios priežiūros. Reiktų įvesti natūralumu dvelkiančias krūmų ir daugiamečių gėlių kompozicijas, kurios gal ir nebūtų tokios ryškios, bet ugdytų skonį ir paprastumą.



Sodybos Vilniuj-daugiamečių žolinių ir sumedėjusių augalų kompozicijos (aut. A. Lozuraitienė)

- **Skiriamąsias juostas, įvairaus dydžio ir konfiguracijos vejų plotus tikslinga būtų ištisai apsodinti žemais krūmais ar kiliminiais daugiamečiais žoliniais augalais** (galimi įvairūs ornamentiniai deriniai, parinktas “Augalų žiniraštyje” atsparių žemesnių ir aukštesnių krūmų, žolinių augalų asortimentas).

#### **12.2. Medžiai ir krūmai veisiami:**

1. Medžiai – ne arčiau kaip 10 m atstumu, krūmai, aukštesni kaip 2 m, – 2,5 m atstumu nuo pastatų sienų su langais;
2. Medžiai – ne arčiau kaip 5 m atstumu, krūmai – 2,5 m atstumu nuo belangių sienų ir nuo monolitinių tvorų;
3. Medžiai – ne arčiau kaip 3 m atstumu, krūmai – 1 m atstumu nuo atraminių sienučių;
4. Medžiai – 4 m atstumu nuo apšvietimo stulpų, kolonų ir atramų;
5. Krūmai – ne arčiau kaip 1 m, medžiai iki 3 m aukščio ir krūmai, užaugantys iki 3 m, – ne arčiau kaip 2 m, kiti medžiai – 3 m atstumu nuo kaimyninio sklypo ribos ir gatvės raudonųjų linijų;).

#### **12.3. Mažiausi atstumai nuo inžinerinių tinklų ir įrenginių, kurių privalu laikytis:**

1. Medžiai – ne arčiau kaip 1,5 m atstumu, krūmai – , nuo dujotiekio ir kanalizacijos
2. Medžiai – ne arčiau kaip 2,0 m atstumu, krūmai – 1,0 m atstumu nuo šiluminės trąsos
3. Medžiai – ne arčiau kaip 2,0 m atstumu, krūmai – , nuo vandentiekio.
4. Medžiai – 2,0 m atstumu, krūmai -0,7m nuo apšvietimo ryšių ir elektros kabelių.

#### **12.4. Želdinamas zonas galima suskirstyti:**

**Amžas (siauras)**, kuriose tinkami būtų didesnė grupė pasodinti krūmai, kurių aukštis 0,4-1,0m: **lapuočių asortimentas**- tunbergo raugerškis (raudonlapė ar geltonlapė forma), doorenboso meškytė “Magic berry“, tarpinė forsitija (žemaūgės formos), įvairių spalvų sidabrakrūmiai, japoninė lanksva (įv. kultivarai), niponinė (pilkoji) lanksva, sumedėjusi jonažolė (hypericum calycinum), karpytalapė stefanandra “Crispa“, tunbergo raugerškis “Green carpet“, damerio kaulenis (joformos), horizontalusis kaulenis. **Siauras juostas reiktų visas užpildyti**



**augalais, krūmus sodinant kas 0,5m-0,8m. Spygliuočiai** ne itin tinkami tokiose teritorijose (dėl išvedžiojamų šunų), o jeigu sodinant – tai rekomenduojama: kininis ar tarpinis kadagys ir jo formos, paprastoji eglė “Procumbens”, kukmedis “Repanda”, paprastoji eglė “Depressa”.



Horizontalis kadagys



Horizontalis kaulenis



Tunb.raugerškis „Green carpet“



Daugiabučių aplinkos apželdinimas Lenkijoje (Gdanskas). Panaudoti atsparūs ir dekoratyvūs augalai: mejerio alyvos “Palibin”, dyglialapės mahonijos, japoninės lanksvos “Little princess”, horizontalieji kauleniai ir kt.

**Bvidutinio dydžio arba želdinami plotai sienų fone**, galimi aukštesnių krūmų (H-1,5-2,5m) *intarpai*. Tinkama aukštus krūmus sodinti tarp horizontalių (pvz. gulsčių kaulenių) krūmų. Tai galėtų būti kanadinė ar švelnioji medlievos, sodinis ar paprastasis putinas (jo f. “Roseum”), gudobelės, įvairūs juoduogiai šeivamedžiai (yra raudonlapių, karpytalapių f.), žvilgantieji kauleniai, kalniniai serbentai, forsitijos. Galima kai kur pasodinti ir kalninių pušelių ar vertikalių f. kadagių (tinka paprastojo kadagio f. “Suecica”, uolinis kadagys “Skyrocket”, kukmedis “Hicksii” ar “Fastigiata”). Jeigu leidžia atstumas nuo pastato, galima įkomponuoti ir šermukšnę, uoginę ar Nedzveckio obelį, bet medžiui būtinas didesnis atstumas jo apžvalgai. Būtinai ir gražiai žydintys krūmai, kuriuos sodinti nedideliais kiekiais kaip akcentus – veigelas, šluotelines hortenzijas, putino f. „Roseum“. Jie ypač tinka vidiniuose daugiabučių kiemuose, bet deriny su medeliais ir foniniais krūmais.



Gyv. namų vidaus kiemų apželdinimas krūmų kompozicijom (lanksvos, mejerio alyvos, sedulos, levandos ir t.t.)





Gebenės, mėjerio alyvos    Himalajiniai beržai, kauleniai, melsvės, tunbergo raugerškiai.    Bergenijos, doorenboszo meškytės, damerio kauleniai

**Cdideliuose plotuose (~50m pločio)** galimi ir didelių medžių sodinimai. Reiktų stengtis pajvairinti jų asortimentą, pasodinant retesnių rūšinių medžių: popieržievių, himalajinių beržų, ginkmedžių, (l. greitai auga), pupmedžių, raudonųjų ažuolų, paprastųjų skroblų, riešutmedžių, šermukšnių. Labai tinkamas greitai augantis ir atsparus miesto sąlygoms **turkinis lazdynas** (auga medžiu). Spygliuočiai – įv. maumedžiai, europinis, sibirinis, pilkasis ar balzaminis kėniai, sibirinės pušys, serbinės eglės, kuriuos sodinti vienetinais egzemplioriais. Medžiai ar jų grupės gražiai atrodo deriny su įvairiais krūmais.



**Datitvėrimams nuo mašinų stovėjimo, sporto aikštelių būtinos formuojamos ar laisvai augančios žalitvorės ar masyvai** - žvilgantieji kauleniai (ligustrai, ziboldo obelys), paprastieji skroblai, kalniniai serbentai, pūsleniai (gali būti ir neformuojami). Didėsiuose plotuose atitvara gali būti ir laisvai augančių alyvų ar ziboldo obels. Galimi žemų krūmų deriniai: formuojamų krūmų įvairaus aukščio masyvai su laisvai augančių žydinčių krūmų tarpais. Ypač tai reikalinga prie stambių prekybos centrų ("Maximos", "Norfos", "Rimi"), kur nemažai siaurų vejų plotelių. Žemi krūmai: lanksvos, sidabrakrūmiai, sorbarijos, kauleniai, ištiesai padengiantys žaliuosius plotus čia labai tiktų.



Labai tinkama atitvarom tiek laisvai auganti, tiek formuojama, žvilgančiojo kaulenio gyvatvorė

**Eaugalai prie vaikų žaidimų aikštelių turėtų būti įdomesni ir nedygūs bei nenuodingi.** Medžiai: šermukšniai, uoginės obelaitės, ginalinis, trakinis klevai. Krūmai: krūminiai pūsliai, lekėčiai, sidabrakrūmiai. Aikštelės, visų pirma, želdinių pagalba reiktų atskirti nuo taršos šaltinių (gatvių, mašinų stovėjimo a.), įrengiant laisvai auginamas ar karpomas žalitvoves. Medžių ar krūmų eilėms pažymėti aikštelės ribas. Įvairių spalvingai žydinčių, atsparių mindžiojimui, laužymui krūmų masyvais (japoninių lanksvų, kaulenių, sidabrakrūmių, sorbarijų "Sem") apsodinti vejų plotus tarp įvairių dangų bei įrenginių. Krūmus sodinti prie suoliukų, įėjimų į aikštelę.

**Fskiriamose žaliose zonose, žiede** galimos laisvai sodinamų lapuočių ir spygliuočių krūmų grupės. Galimos ir formuojamų krūmų kompozicijos. Tokios pusiau figūrinės kompozicijos reikalauja daugiau priežiūros, todėl galėtų būti suprojektuotos tik reprezentacinėse vietose.

**Gnatūralioj aplinkoj, prie dviračių takų** sodinti juodalksnius, paprastąją ar kalninę pušis, trapiuosius gluosnius f. "Bullata" (žemaitiškas gluosnis), paprastąsias ievas, riešutinius lazdynus, beržus, paprastuosius putinus, paprastąją (serbinę) egles ar kėnius. Augalų parinkimas priklauso nuo objekto įrengimo vietovės, augalus parenkant pagal esamos augimvietės charakterį.

**Hslaitams** apsodinti miesto teritorijose tinka (l a p u o č i ū asortimentas): damerio

kaulenį (damerio kaulenį “Skogholm”), baltuogę ir doorenbosą meškytę (tinka tiek ūksminėm, tiek saulėtoms vietoms), šermukšniapė lanksvūnę “Sem”, raukšlėtąsį erškėtį, suominį bei vilnotąsį karklą (tinka daugiau saulėtoms vietoms), gebenę, krūminę sidabražolę, šliaužiančią rožę, kalninį serbentą, sausmedžius. **S p y g l i u o č i ų** asortimentas: įv. horizontalieji kadagiai, kalninė pušis (kalninė pušis “Pumilio” ar kt.). **Ž o l i ų** augalų asortimentas: stambiašaknis snaputis, katžolė, visžalė rudgrūdėlė, vilnotoji notra, žiemė, pachysandra, heucheros, šilokai, epimedis... Labai dažniau šlaitus tikslinga būtų terasuoti. Ant didelių šlaitų galimas ir medžių sodinimas. Tinkami tokiems šlaitams ąžuolai, įvairios pušys, eglės.

***Pagrindinius, karkasinius augalus*** turėtų atstovauti beržai, juodalksniai, žemaitiški ir svyruokliniai gluosniai, paprastieji skroblai, augantys tiek natūraliai, tiek formuojami, šermukšniai, dygiosios eglės (paprastoji eglė mažiau atspari miesto užterštumui), maumedžiai, kėniai, pušys. Krūmai (lapuočiai): labiausiai tinkami gyvatvorėms – žvilgantieji kauleniai, skroblai, ligustrai. Kiti – medlievos, lanksvos, meškytės, horizontalūs bei damerio kauleniai. Spygliuočiai – kalninės pušys („Pumilio“) (*Augalų aprašymai žiūr. “Augalų žiniaraštyje”*)

## **12.5. APSAUGINIAI ŽELDINIAI**

Tai medžių ir krūmų juostos, sodinamos šiais pagrindiniais tikslais: apsaugai nuo triukšmo, teršalų, uždengti nepatrauklų vaizdą bei atskirti veiklos zonas. Medžių juostos sodinamos esant pakankamai vietos medžio lajai vystytis. Jeigu vietos nedaug – reiktų sodinti krūmų juostas. Geras derinys – krūmų juostos su medžių eilėmis.

**Medžių ir krūmų juostos** – *pramonės įmonių teritorijoje*. Tinka dideli, greitai augantys, tankesne laja **medžiai**: berlyninė bei kanadinė tuopos, skroblai, juodalksniai, liepos, klevai, dygiosios eglės. **Krūmai**: pūsleniai, ligustrai, baltosios ar palaipinės sedulos, paprastieji sausmedžiai.

**Mokyklų teritorijose: medžiai** – liepos, beržai, skroblai, turkiniai lazdynai, paprastosios (serbinės) eglės, **krūmai** – žvilgantieji kauleniai, pūsleniai, sedulos bei gražiai žydintys dekoratyviniai krūmai – hortenzijos, lanksvos, sidabrakrūmiai, veigelos. Krūmai didelėse teritorijose sodinami arba eilėmis, arba didesnėmis grupėmis, išlaikant didesnius, neapsodintus veja, plotus.

**Krūmų apsauginiai želdiniai mieste** reikalingi *mašinų stovėjimo vietų, vaikų žaidimų aikštelių atskyrimui*. Tai – žvilgantieji kauleniai, pūsleniai (gali būti formuojami arba laisvai augantys).

*Sporto, žaidimų aikštelių atskyrimui* – paprastųjų skroblų formuojama gyvatvorė. Gyvenamuose kvartaluose, prie gatvių, *formuojamoms žaliosioms gyvatvorėms* – žvilgantieji kauleniai, paprastieji ligustrai, ziboldo obelys.

## **13. INVESTICIJOS**

Projekto įgyvendinimui galimos ne tik naujai skiriamos lėšos, bet perskaičiuojamos ir įvairiems įprastiniams želdinių tvarkymo ir įrengimo darbams skirtos lėšos, pavyzdžiui, kai kurių vienmečių gėlynų pakeitimas dekoratyvinių krūmų kompozicijomis, arba kasmetinio medžių genėjimo darbų įkainiai keičiami į laipsnišką menkaverčių gatvės medžių šalinimą ir naujų sodinimą.

Vienu svarbiausiu projekto investiciniu tikslu turėtų būti profesionalaus želdynų projektuotojo etato sukūrimas, kurio išlaikymui savivaldybė pradžioje galėtų skirti 7 820 eurų per metus. Želdynų projektuotojas (galimas ir kt. etato įvadinimas) būtų Klaipėdos rajono seniūnijos želdinių tvarkymo koordinatorius, siekiant estetinių, novatoriškų, šiuolaikiškų bei praktiškų aplinkos tvarkymo tikslų.

„Rekomenduojamų augalų žiniaraštyje“ pridedamos apytikslės augalų kainos, kurios gali keistis priklausomai nuo augalų įsigijimo šaltinių ir laikotarpio. Rekomenduotina kai kurių miestelių praktika savo reikmėm išlaikyti nedidelį smulkesnių sumedėjusių ir žolinių augalų medelyną, kuriame būtų tikslingai dauginami augalai.

#### **14. ĮVAIRIŲ URBANIZUOTŲ TERITORIJŲ ŽELDINIMO SCHEMOS SU REKOMENDUOJAMŲ AUGALŲ SĄRAŠU**

##### **14.1. Daugiabučių aplinka. *Vidaus kiemai***

Daugiabučių kvartale želdinimas skirstomas į želdinimą prie įėjimo į namą ir želdinimą vidaus kieme. **Vidaus kieme reiktų, atsižvelgiant į požeminius tinklus, normatyvinius augalų atstumus nuo pastatų sienų, sodinti grupėmis ar eilėmis medžius ir krūmus, pirmiausia atsižvelgiant į sodinimo tikslingumą.**

1. Beveik visuose daugiabučių kiemuose mašinų stovėjimo aikštelės visiškai neizoliuotos nuo žaliosios aplinkos, kur turėtų būti mažų vaikų žaidimų aikštelės su dekoratyviniais želdiniais bei poilsio vietomis. Želdiniai turi atitverti tam tikras zonas ekologiniais ir estetiniais tikslais. Jeigu sodinami krūmai, jie turėtų sudaryti vienokios ar kitokios formos masyvą.

Sudėtingesni gėlynai įrengiami gyventojų ar bendrijų susitarimu ir užtikrinant įrenginio priežiūrą.

10. Reiktų mašinų stovėjimo aikštelių atskyrimui sodinti vieningas žalitvories (formuojamas *žvilgantysis kaulenisiki 1,5m aukščio, paprastasis ligustras, paprastasis skroblas* iki 2,5m ar pan. aukščio).

11. Neapželdintuose vidaus kiemuose sodinti dekoratyvinių medžių (labiausiai tinkami azūrine laja beržai, šermukšniai, magnolijos).

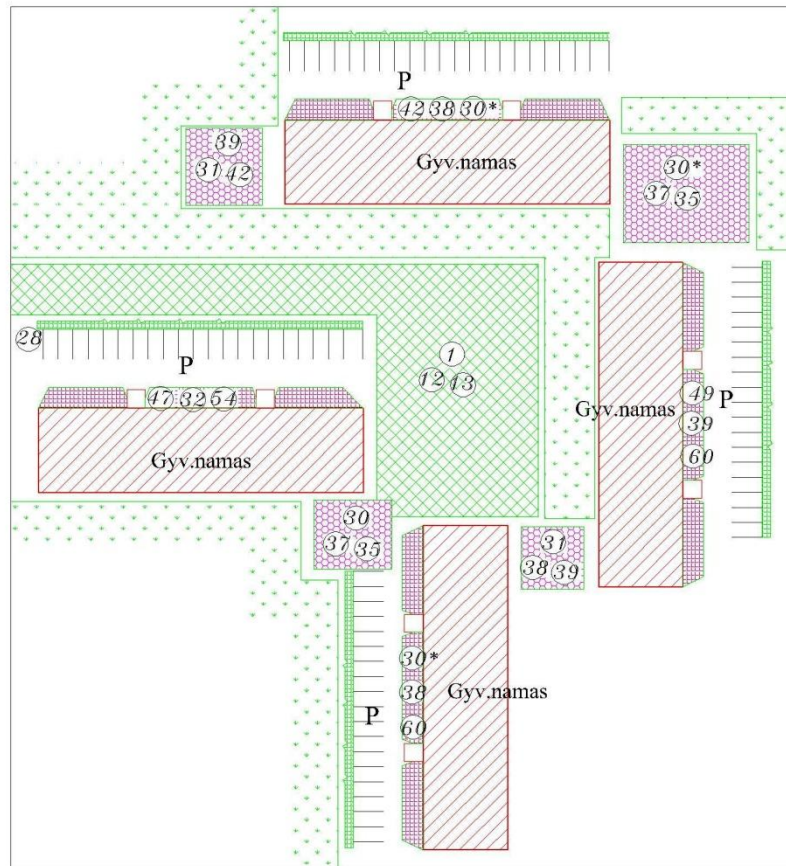
12. Prie poilsio aikštelių ar takų susikirtimuose įrengti dekoratyvinių augalų kompozicijas, kurias sudarytų ištvermingi žemi krūmai ir daugiamečiai žoliniai augalai: tai-sidabrakrūmiai, šviesioji bei šluotelinė hortenzijos, lanksvos, horizontalieji kauleniai. Kažkada buvęs populiarus horizontalusis kaulenis nepelnytai pamirštas. Jis labai dekoratyvus visą sezoną ir reikalaujantis nedaug priežiūros. Žoliniai augalai būtų kaip surišantieji kompoziciją.

Tai: stambiašakniaisnapučiai, heucheros, pachisandros, melsvės (kurių yra labai daug veislių), labai atsparios vienadienės, rytiniai šilokai, krūminiai astrai. Augalus sodinti stambesnėmis grupėmis, kad nesusmulkinti kompozicijos. Nuo tako, priekiniam plane, turi būti vejų atkarpa, o po to – kiliminės gėlės, toliau aukštesnės gėlės ar krūmeliai. Medžiai turėtų būti sodinami bent kas 7-8m vienas nuo kito grupėmis, krūmai (aukšti) – kas 1,5m, žemi – kas 0,6m. Spygliuočiai galėtų būti įkomponuoti toliau nuo takų, apsaugoti lapuočiais krūmais ar žoliniais augalais.








13. Dekoratyviniai krūmai, pasodinti prie pat pastato, pridengtų neišvaizdų pastato cokolį (kalniniai serbentai, šviesiosios hortenzijos, kukmedžiai „Hicksii“, kauleniai ir kt.).

14. Ten, kur nėra vietos didesniems augalams, galima pasodinti vijoklinius augalus (nereikalaujantys atramų – triskiaučiai vynvyčiai ar jo „Vičo“ forma, penkialapiai vynvyčiai „Engelmanii“, pavėsyje – gebėnės lipikės).

### Daugiabučių kvartalo vidaus kiemo apželdinimo variantas



#### Sutartiniai pažymėjimai

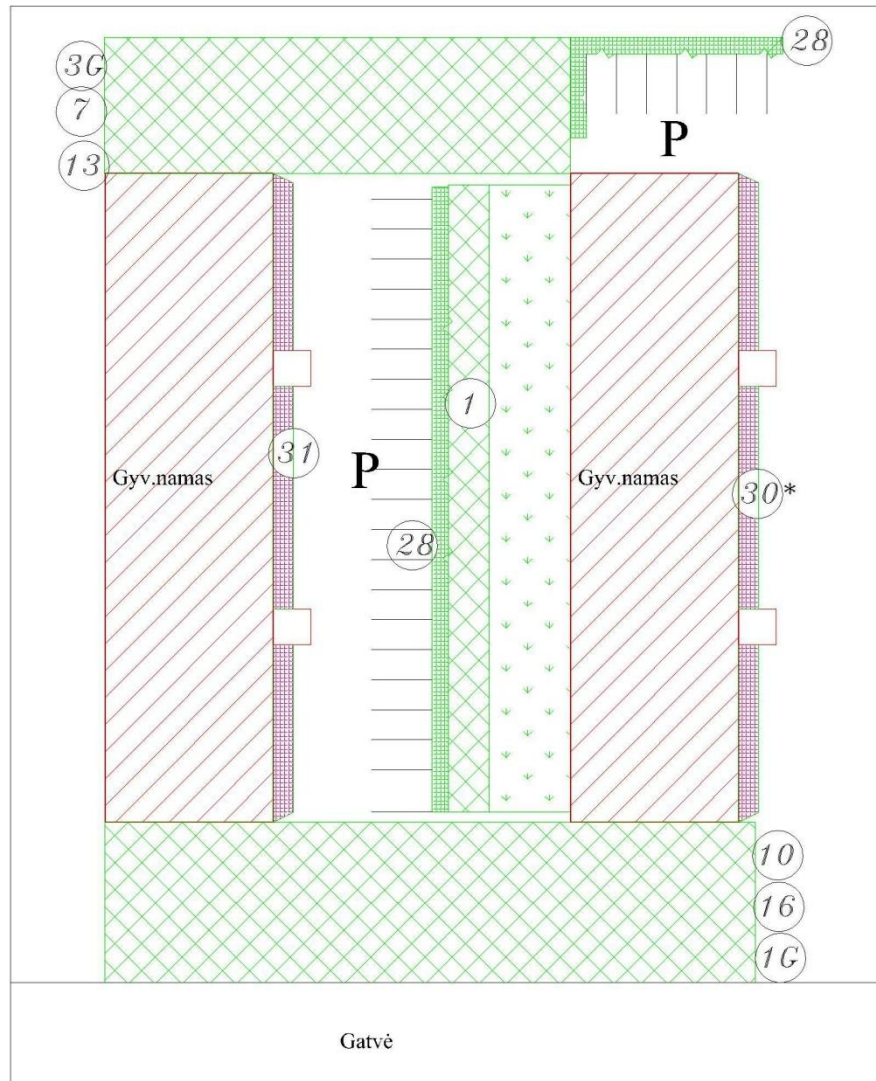
-  Dekoratyvinių žemų krūmų masyvai
-  Medžių ir krūmų grupės
-  Veja
-  Apsauginiai želdiniai (formuojami ar laisvai augantys krūmai)
-  Įėjimų į daugiabučius kompozicijos
-  Mašinų stovėjimo aikštelė
-  Galimų pasirinktinai sodinamų augalų pavadinimai (žiūr. Augalų žiniaraštyje)

Pastabos 1. Mašinų stovėjimo aikštelės atskiriamos gyvatvorėmis 2. Dekoratyviniai želdiniai sodinami išlaikant nuo fasadų normatyv. atstumus -10,0 metrų 3. Įėjimų želdiniai projektuojami prisilaikant duotų schemų 4. Smulkesni plotai tarp dangų apsodinami žemų ar aukštesnių krūmų masyvais.





Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas			Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas		
Atestato Nr.			Brėžinys	LAIDA	
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	Daugiabučių kvartalo vidaus kiemo apželdinimo variantas-1		
Užsakovas Klaipėdos raj. savivaldybės administracija				LAPAS	LAPŲ
				1	1



Daugiabučių kvartalo vidaus kiemo apželdinimo variantas



Sutartiniai pažymėjimai

-  Medžių ir krūmų grupės
-  Veja
-  Apsauginiai želdiniai (formuojami ar laisvai augantys krūmai)
-  Įėjimų į daugiabučius kompozicijos



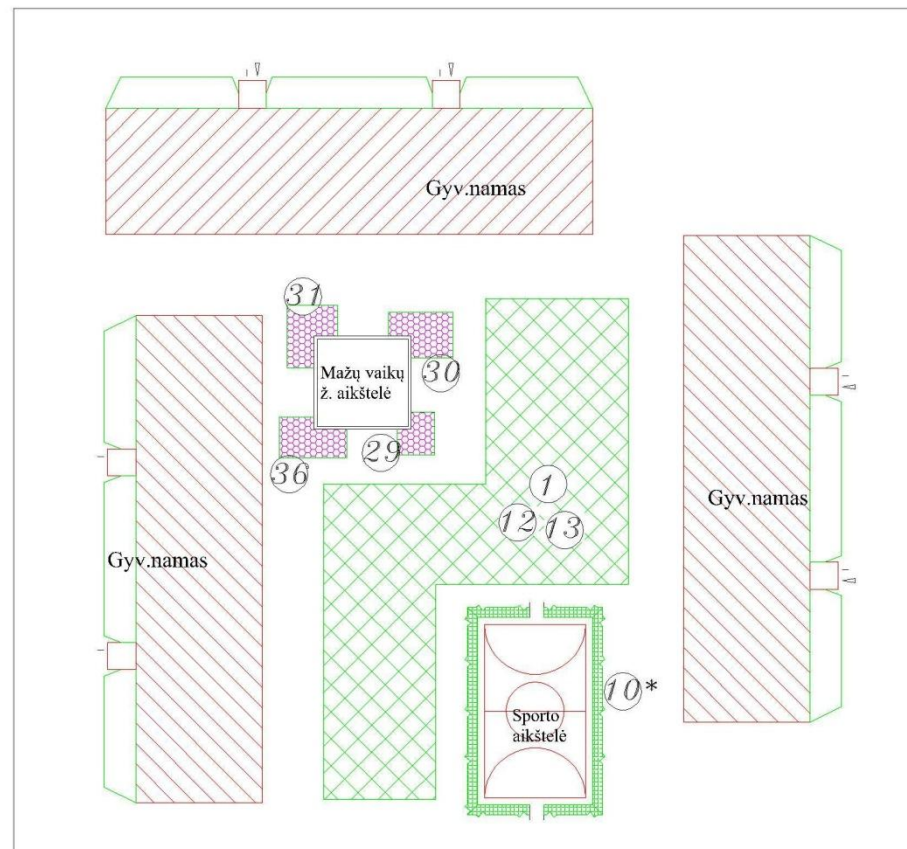
Galimų pasirinktinai sodinamų augalų pavadinimai (žiūr. Augalų žiniaraštyje)

Pastabos






Siauros žaliosios zonos tarp daugiabučių optimizavimas 1. Mašinų stovėjimo aikštelės atskyrimas krūmais ir medžiais. 2. Dekoratyvinių želdinių sodinimas laisvuose plotuose 3. Ties įėjimais numatoma siauros krūmų juostos pagal cokolį.

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
Atestato Nr.		Brėžinys	LAIDA
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	
Užsakovas		Klaipėdos raj. savivaldybės administracija	
		LAPAS	LAPŲ
		1	1

### Daugiabučių kvartalo vidaus kiemo apželdinimo variantas



#### Sutartiniai pažymėjimai

-  Medžių ir krūmų grupės
-  Veja
-  Apsauginiai želdiniai (formuojami ar laisvai augantys krūmai)
-  Dekoratyvinių žemų krūmų masyvai
-  Galimų pasirinktinai sodinamų augalų pavadinimai (žiūr. Augalų žiniaraštyje)

#### Pastabos

Žaidimų zonų atskyrimas augalais.

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
Atestato Nr.		Brėžinys	LAIDA
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	1
Užsakovas		Klaipėdos raj. savivaldybės administracija	
		LAPAS	LAPŲ
		1	1

## **14.2. Daugiabučių aplinka. Įėjimų į daugiabutį aplinka**

**2. Charakteringa – nevientisas, dažnai susmulkintas augalais, įėjimo žalių zonų apželdinimas (plotis 2,5-5,0m) arba tik veja.** Prie įėjimų esantys žali plotai dažniausiai apšėti tik veja arba apsodinti atsitiktiniais krūmais be vientisos viso ploto ir bendros fasadinės dalies kompozicijos.

**Siekiamybė būtų namo įėjimo žalią zoną apsodinti ritmiškai pasikartojančiais augalais** – geriausiai, vidutinio aukščio, laisvai augančiais ar formuojamais krūmais ties cokoliu, pereinančius į visai žemus, sumedėjusius ar žolinius augalus žaliojo ploto pradžioje. Rekomenduojama sodinti krūmus, nes jiems reikia mažiau priežiūros, be to, jie tinkamesni mastelio atžvilgiu, nei žoliniai augalai. Juos tik reiktų parinkti pagal šviesomėgiškumą ir vietą. **Lapuočių** asortimentas: tunbergo raugerškis (raudonlapė ar geltonlapė, „Green carpet“, „Red carpet“ forma), doorenbozo meškytė „Magic berry“, tarpinė forzitija (žemaūgės formos), įvairių spalvų sidabrakrūmiai, japoninė lanksva (formos), niponinė (pilkoji) lanksva, sumedėjusi jonažolė (*hypericum calycinum*), karpytalapė stefanandra „Crispa“, damerio kaulenis (jo formos), horizontalusis kaulenis. **Spygliuočiai** – kukmedis „Hicksii“, „Repanda“, paprastojo kadagio „Skogholm“ forma, horizontalieji kadagiai. **Žolinių** asortimentas – stambiašaknis snaputis, melsvės (įvairios), bergenijos, vienadienės, rytiniai šilokai, heucheros. Šiais augalais galimas ir viso įėjimo žaliojo ploto apželdinimas.

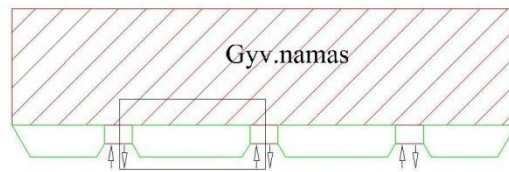
**3. Įvairių zonų atskyrimui, nedidelių, įvairių formų žalių plotelių tarp dangų apželdinimui – tinkamiausi būtų įvairaus aukščio dekoratyviniai krūmai.** Erdvesniuose plotuose galima sodinti ir medžius. Vyraujantys augalai turi būti lapuočiai medžiai bei krūmai. (žiūr. nuotraukas).



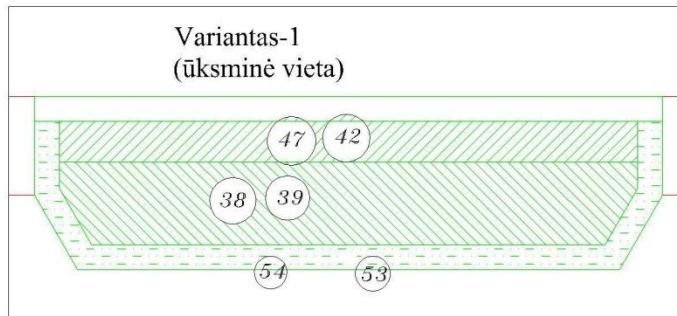
Tunbergo raugerškis „Green carpet“ ir mejerio alyva „Palibin“ parkingo atskyrimui      Žvilgantysis kaulenis-žalitvorė      Tunbergo raugerškis „Green carpet“ (kas 0,6m) siaurų žalių zonų apsodinimui



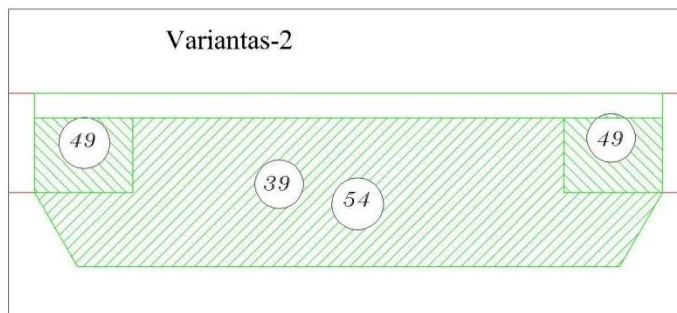
### Daugiabučio įėjimų žaliųjų plotų kompoziciniai variantai



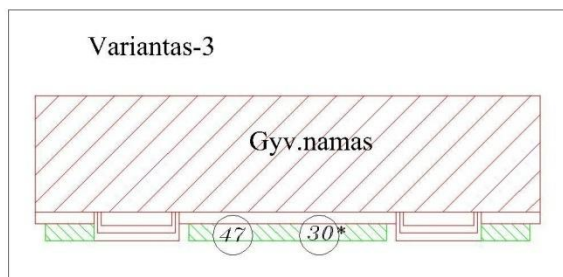
Variantas-1  
(ūksminė vieta)



Variantas-2



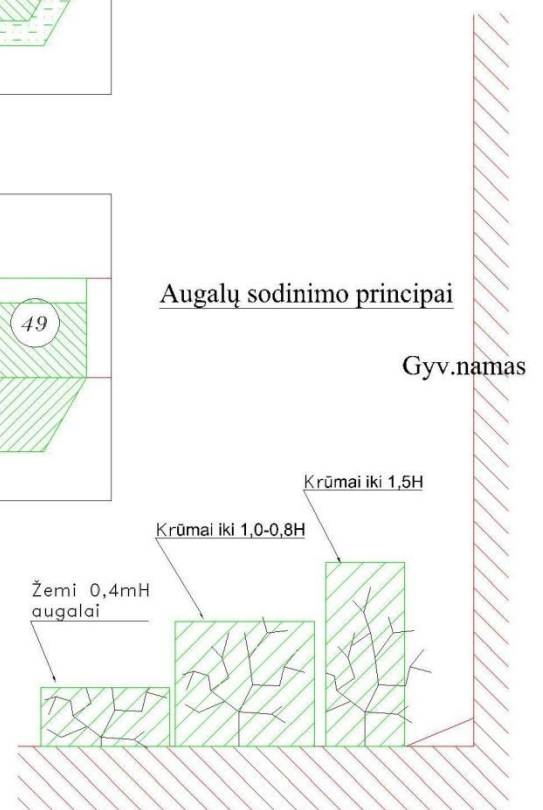
Variantas-3



#### Sutartiniai pažymėjimai

- Dekoratyviniai krūmai
- Dekoratyviniai krūmai
- Žemi krūmai (žoliniai augalai)

#### Augalų sodinimo principai



Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas			Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas		
Atestato Nr.			Brėžinys	LAIDA	
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	Daugiabučio įėjimų žaliųjų plotų kompoziciniai variantai		
Užsakovas Klaipėdos raj. savivaldybės administracija				LAPAS	LAPŲ
				1	1

### **14.3. Visuomeninės paskirties pastatų teritorijų želdynai-vaikų ikimokyklinio ir mokykliniųjų ūgdymo įstaigų aplinka**

Tokios aplinkos išplanavimas ir augalų parinkimas turėtų skirtis nuo kitokios paskirties centrų aplinkos. Augalai turėtų atitikti kompozicinės idėjos charakterį. Būtinai reiktų įrengti tokiose įstaigose dekoratyvinius augalų darželius, kuriuose gražiai suformuotose klombose, užauginti paprastus, kasdien vartojamus augalus: bulves, kviečius, miežius, avižas, žirnius, pupeles, moliūgus, gal būtų išskiriamos atskiroms vaikų grupėms po augalą, auklėtojams aiškinant auginimo būdus. Tokių aplinkos tvarkymo elementų įvedimas suteiks prasmės ir išskirtinumo žaliajam plotui.

Tinka dekoratyvinės obelaitės: Nedzveckio, purpurinė obelis, obelys valgomais vaisiais (žemaūgės, auginamos prie špalierių) dekoratyvinių darželių zonoje, buksmedis (žalitvorėms), krūminis pūslis, lekėčius, švelniais pūkuotais lapais miltingasis šermukšnis, dekoratyviniai klevai (japoninis, plaštakiškasis, ginalinis), putiniai (f. „Roseum“, „Nana“, „Fastigiata“), įvairios japoninės ir niponinės lanksvos bei įdomiai pateiktos daugiametės gėlės.



Vaikų išaugintos daržovės

Galimi pakeltų lysvių įrengimai šalia laipynių



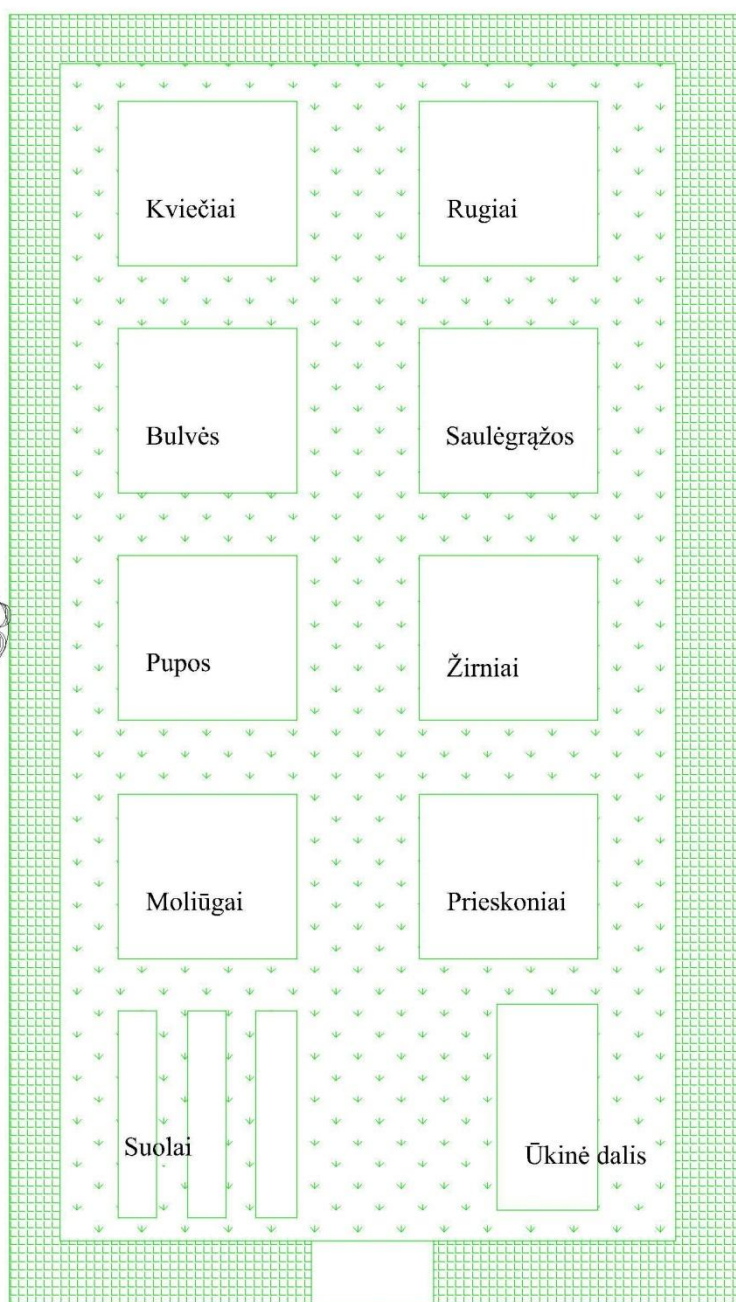
Mokyklos sodeliai





Visuomeninės paskirties teritorijos (mokyklos edukacinis darželis)

28

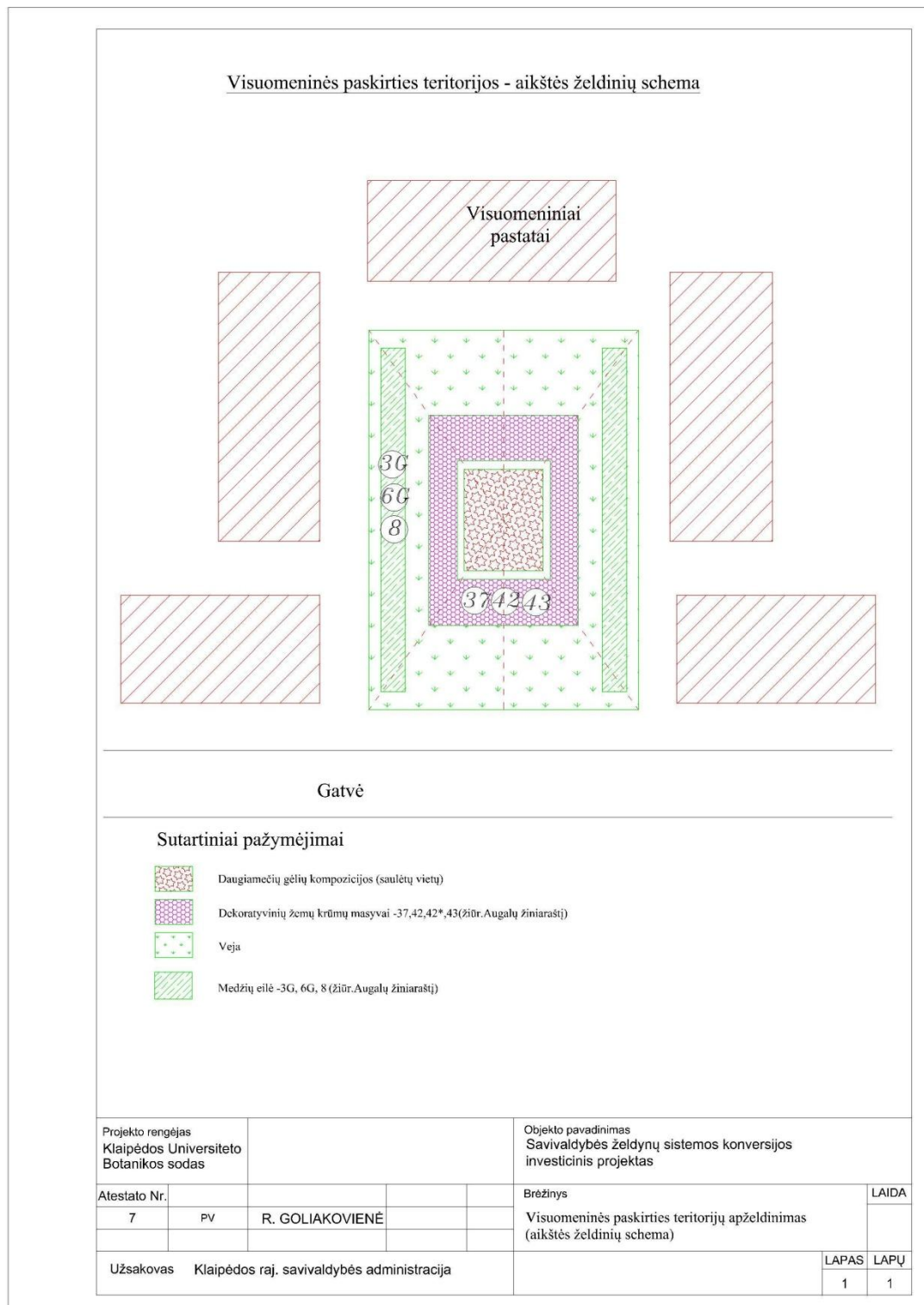


Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas		
Atestato Nr.			Brėžinys	LAIDA
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	Visuomeninės paskirties teritorijų apželdinimas (Edukacinio darželio išplanavimo pavyzdys)	
Užsakovas		Klaipėdos raj. savivaldybės administracija		LAPAS
				LAPŲ
				1
				1



#### 14.4. Visuomeninių teritorijų želdynai- universalios teritorijų apželdinimo schemas

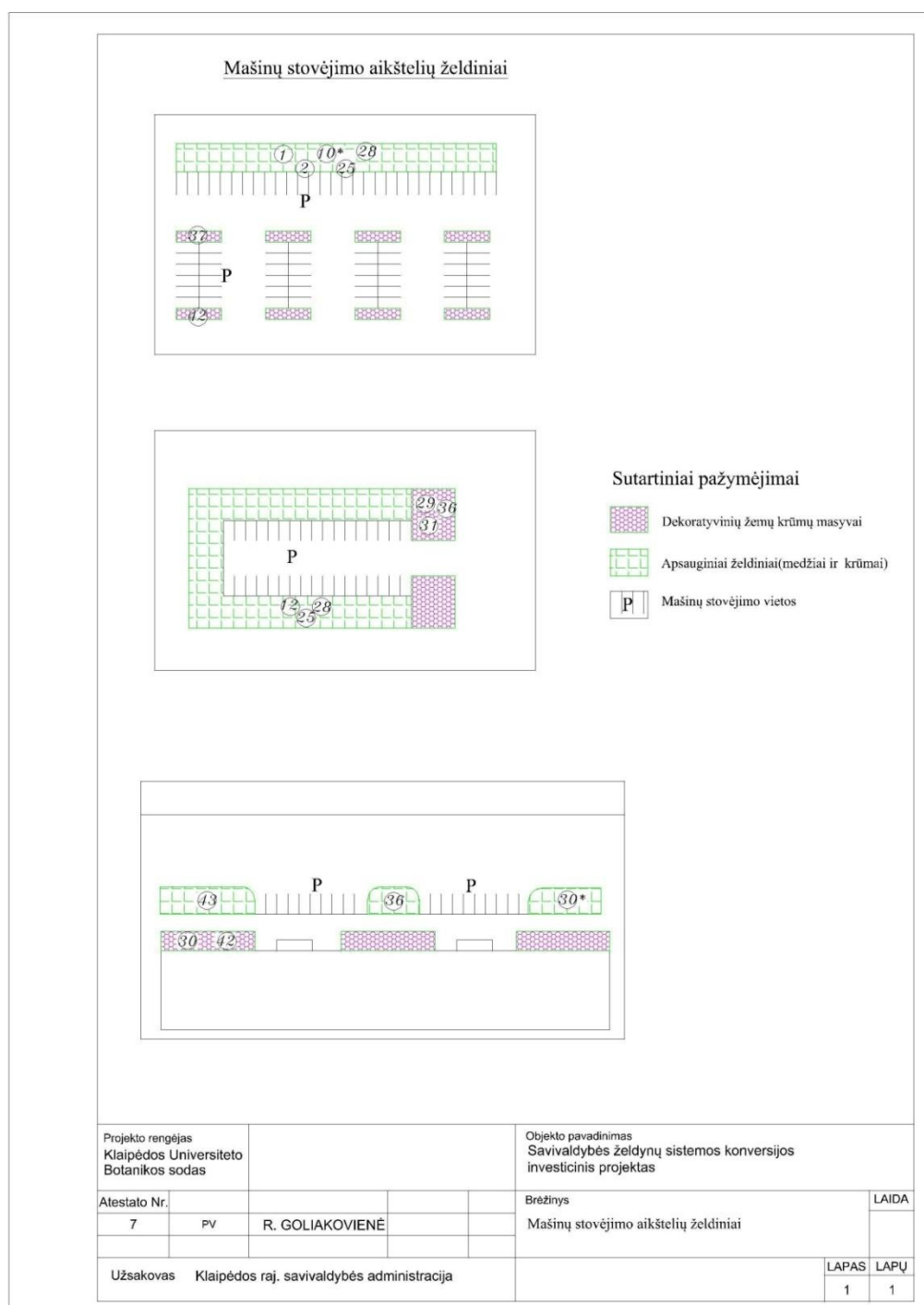
Galimi didelių medžių sodinimai. Reiktų stengtis pajvairinti jų asortimentą, pasodinant retesnių rūšių medžių: popieržievių, himalajinių beržų, ginkmedžių, (l. greitai auga), pupmedžių, raudonųjų ąžuolų, paprastųjų skroblų, riešutmedžių, šermukšnių. Labai tinkamas greitai augantis ir atsparus miesto sąlygom **turkinis lazdynas** (auga medžiu). Spygliuočiai – įv. maumedžiai, europinis, sibirinis, pilkasis ar balzaminis kėniai, sibirinė pušis, serbinė eglė, kuriuos sodinti vienetiniais egzemplioriais. Medžiai ar jų grupės gražiai atrodo deriny su įvairiais krūmais.





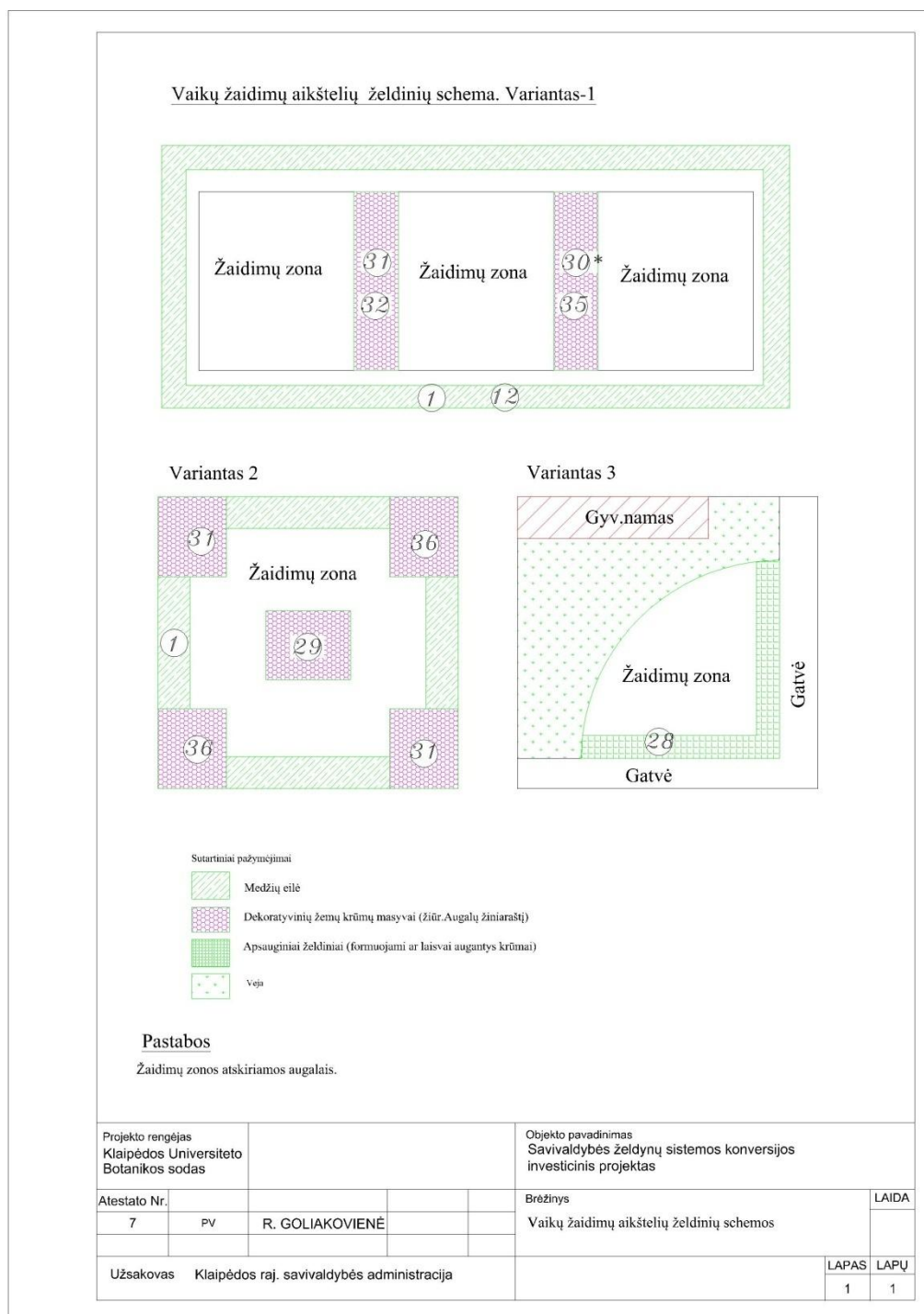
## 14.5. Mašinų stovėjimo aikštelių želdiniai

**Atitvėrimams nuo mašinų stovėjimo, sporto aikštelių būtinos formuojamos ar laisvai augančios žaltvorės ar masyvai**- žvilgantysis kaulenis (ligustras, ziboldo obelis), paprastasis skroblas, kalninis serbentas, pūslenis (gali būti ir neformuojamas). Didesniuose plotuose gali būti ir laisvai augančių alyvų ar ziboldo obelių atitvara. Galimi žemų krūmų deriniai: formuojamų krūmų įvairaus aukščio masyvai su laisvai augančių žydinčių krūmų intarpais. Ypač tai reikalinga prie stambių prekybos centrų („Maximos“, „Norfos“, „Rimi“), kur nemažai siaurų vejos plotelių. Žemi krūmai - lanksvos, sidabrakrūmiai, sorbarijos, kauleniai, ištaisai padengiantys žaliuosius plotus, čia labai tiktų.



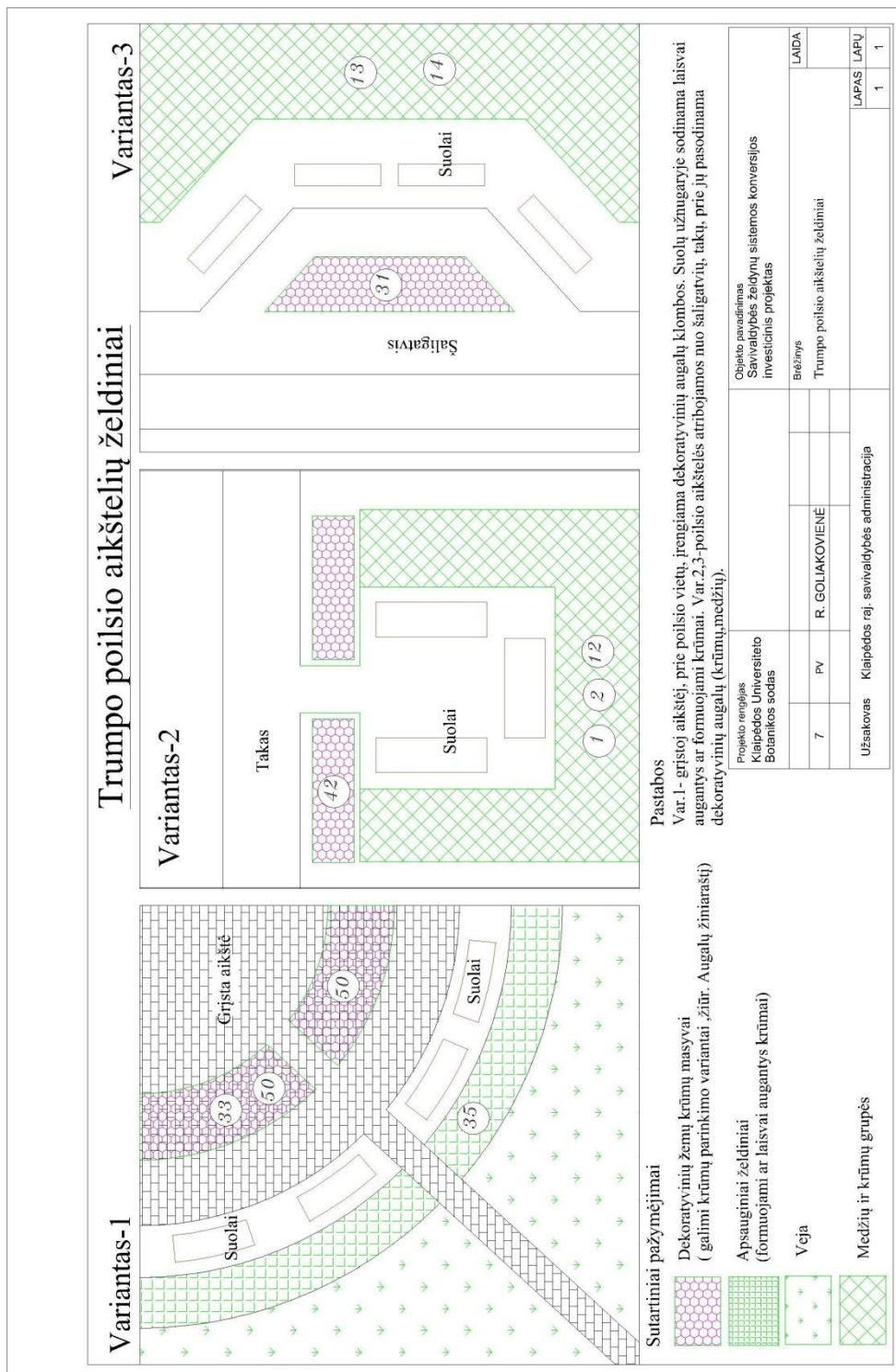
## 14.6. Vaikų žaidimų aikštelių želdiniai

**Augalai prie vaikų žaidimų aikštelių turėtų būti įdomesni, nedygūs bei nenuodingi.** Medžiai –šermukšniai, uoginės obelaitės, ginaliniai klevai. Krūmai –krūminiai pūsiai, lekėčiai, sidabrakrūmiai. Gėlynai –stambių, faktūriškų žiedų ir lapų kompozicijos, nelepūs (melsvės, bergenijos, vilkdalgiai, vienadienės, baltagalvės, bijūnai, rodžersijos). Vaikų žaidimų aikštelėse dalyvauja ne tik vaikai, bet ir suaugę jų globėjai, tad jas reiktų suprojektuoti taip, kad ir suaugę turėtų kur pasižvalgyti (daugiausia, tur būt, į augalus). Todėl, prie pasisėdėjimo vietų galėtų atsirasti dekoratyvinių krūmų ir įdomių želdinimo kompozicijų.



## 14.7. Trampo poilsio aikštelių želdiniai

Tai poilsio vietos tam tikrų teritorijų ribose: ar tai prie pagrindinių gatvių, ar prie mašinų stovėjimo aikštelės, parduotuvės, ar dviračių tako. Želdiniai turi derėti su aplinkiniu želdinimu. Jeigu yra vietos, prie suoliukų būtina pasodinti krūmų (už nugaros). Tai galėtų būti žvilgantieji kauleniai, baltauogės meškytės, japoninės lanksvos. Galimi įdomūs sprendiniai su pergolių konstrukcijomis, naudojant vertikalų želdinimą. Aplinkinėje teritorijoje tiktų žemų krūmų masyvai (tunbergo raugerškis „Green carpet“, „Red carpet“, sidabrakrūmiai ir pan.

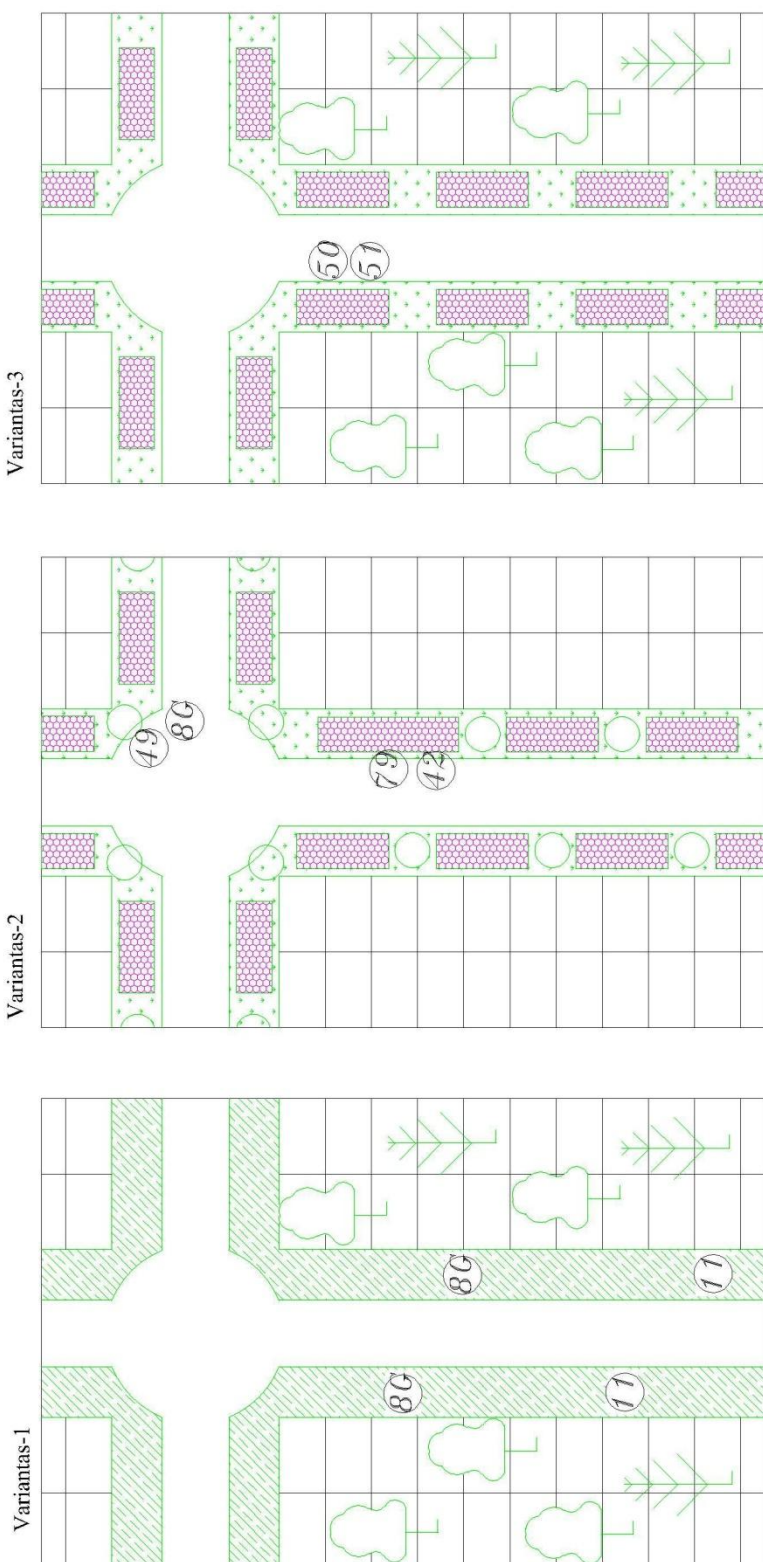


#### **14.8. Specialiosios paskirties želdynai-kapinės**

Civilinės kapinės yra įgyvendinamos pagal projektą, kuriame dažniausiai būna numatytos užlaidojamų kvartalų apsauginės žaliosios juostos su medžiais pagal pagrindinius takus. Bet, trūkstant vietų, žaliosios juostos užlaidojamos, kapai atsiranda po medžiais, žmonės pradeda juos genėti ir netgi naikinti. Taip neturėtų būti, bet realiai situacijos keičiasi. Medžiai kapinėse turėtų būti parinkti siaurų, vertikalių lajų. Tinka plačiai naudojama vakarinė tuja „Columna“, „Smaragd“, kukmedis „Hicksii“, „Fastigiata“–tik kukmedis labai lėtai auga. Lapuočiai –paprastojo ažuolo forma „Fastigiata“,paprastasis bukas „Fastigiata“,paprastasis skroblas „Fastigiata“. **Kapinių želdinimo sprendiniai skiriasi įrengiant kapines plynoje teritorijoje ir miško teritorijoje.** Miško teritorijoje, ypač pušyne, netiks lapuočių medžių alėjos pagal takus. Tikėtų vertikalių ir horizontalių formų kadagiai, pušys ir ne vienodom eilėm, bet laisvu ritmu, paprastasis buksmedis (formuojamas), fortūno ožekšnis, lauravyšnė,visžaliai žoliniai augalai (žiemė).Visi minėti augalai tiks ir individualaus kapo apželdinimui.



Kapinių želdinių tvarkymas - pagrindinių takų apželdinimo variantai



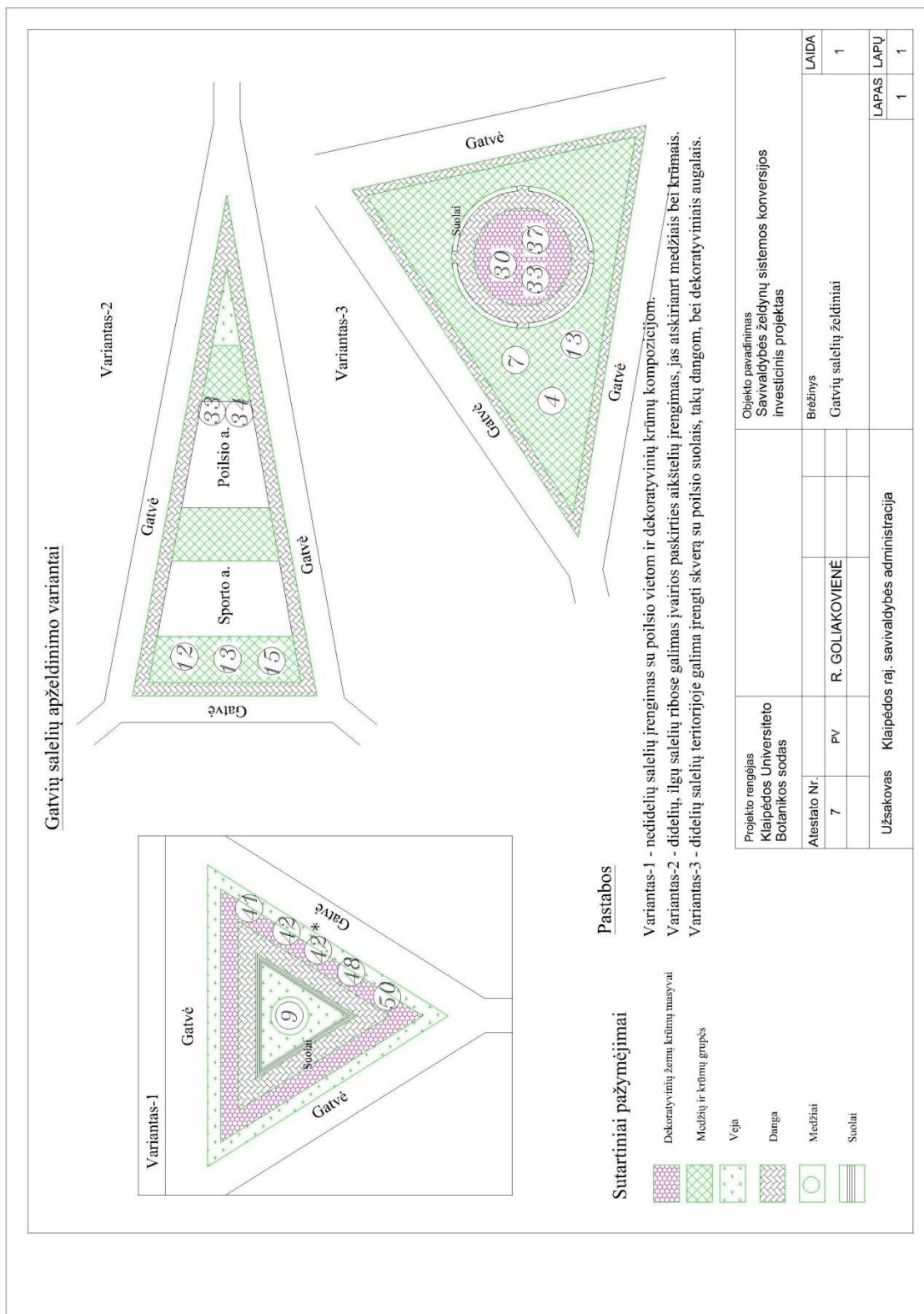
Pastabos

- Var.1 - rekomenduojami vertikalūs silheto medžiai. ( žiūr. Augalų žiniaraštį).  
 Var.2 - labiau tinkami pušyne įrengtose kapinėse - vertikalus spygliuočiai ir formuojamų krūmų masyvai. ( žiūr. Augalų žiniaraštį).  
 Var.3 - miško kapinėse takas apšodinamas tik žemų spygliuočių masyvais. ( žiūr. Augalų žiniaraštį).

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
Atestato Nr.	PV	Brėžinys	LADA
7	R. GOLIAKOVIEŅĖ	Kapinių želdinių tvarkymas - pagrindinių takų apželdinimas	LAPAS
Užsakovas	Klaipėdos raj. savivaldybės administracija		LAPŲ
			1 1

## 14.9. Specialiosios paskirties želdynai-gatvių salelių želdiniai

Gatvių salelės apželdinamos augalais pagal jos dydį. Ten gali būti įrengta poilsio ar neintensyvių žaidimų vieta. Tik svarbu, kad salelė būtų „permatoma“. Galimas perimetrinis apsodinimas žema iki 0,5m H gyvatvore, paliekant praėjimus. Jeigu auga seni medžiai, reikia pakelti labai žemai nusileidusias lajas. Jeigu įrengiamos aikštelės poilsui, pasodinti prie jų neaukštų žydinčių krūmų: sidabrakrūmių, hortenzijų, lanksvų, apjungiant jas į vieną kompoziciją.



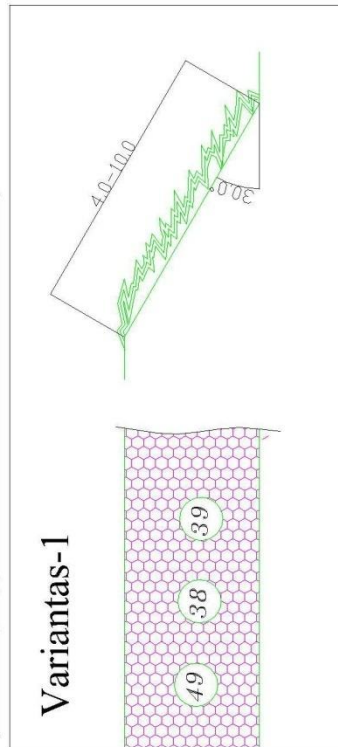
#### **14.10.Specialiosios paskirties želdynai-pylimų apželdinimas**

**Šlaitams** apsodinti miesto teritorijose tinka (l a p u o č i ū asortimentas): damerio kaulenis (damerio kaulenis “Skogholm”), baltauogė ir doorenbozo meškytė (tinka tiek ūksminėm, tiek saulėtoms vietoms), šermukšniapė lanksvūnė “Sem”, raukšlėtasis erškėtis, suominis bei vilnotasis karklas (tinka daugiau saulėtoms vietoms), gebenė, krūminė sidabražolė, šliaužiančios rožės, kalninis serbentas, sausmedžiai. S p y g l i u o č i ū asortimentas: įv. horizontalieji kadagiai, kalninė pušis (kalninė pušis “Pumilio” ar kt.). Ž o l i n i ū augalų asortimentas: stambiašaknis snaputis, katžolė, visžalė rudgrūdėlė, vilnotoji notra, žiemė, pachysandra, heucheros, šilokai, epimedis... Labai stačius šlaitus tikslinga būtų terasuoti. Ant didelių šlaitų galimas ir medžių sodinimas. Tinkami tokiems šlaitams ažuolai, įvairios pušys, eglės. Pasodinus augalus, labai svarbu tam tikrą laiką juos laistyti, prižiūrėti, kad neišplautų, kol jie įsitvirtins grunte. Sodinant augalus, padaryti įdubą šlaite, kad laikytųsi vanduo laistant sodinuką.

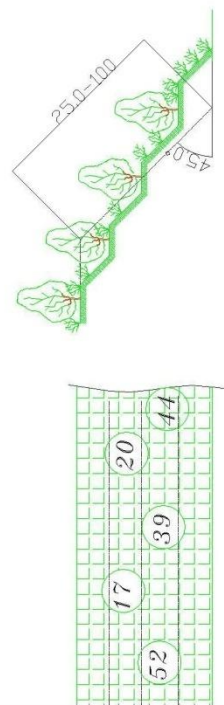


## Šlaitų apželdinimo variantai

Variantas-1



Variantas-2



### Sutartiniai pažymėjimai



Apsauginiai želdiniai (medžiai ir krūmai)

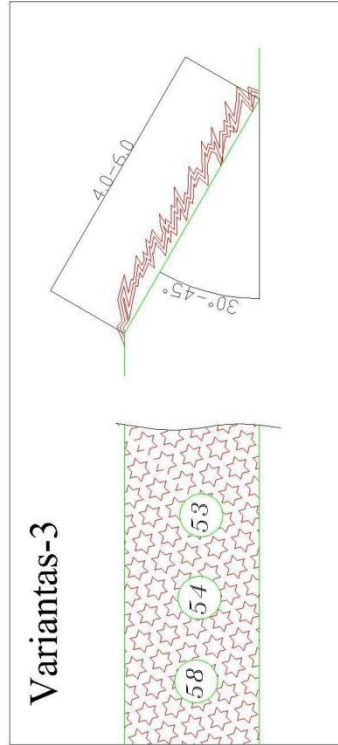


Dekoratyvinių žemų krūmų masyvai  
(galimi krūmų parinkimo variantai, žiūr. Augalų žiniaraštį)



Daugiametės gėlės (žolinių augalų kompozicijos)

Variantas-3



## Pastabos

Var.1- galimi tiek ištisiniai vienos rūšies, tiek kelių rūšių krūmų sodinimo kompoziciniai variantai.

Var.2 - didelių šlaitų tvarkymas terasuojant ir sodinant medžius bei krūmus.

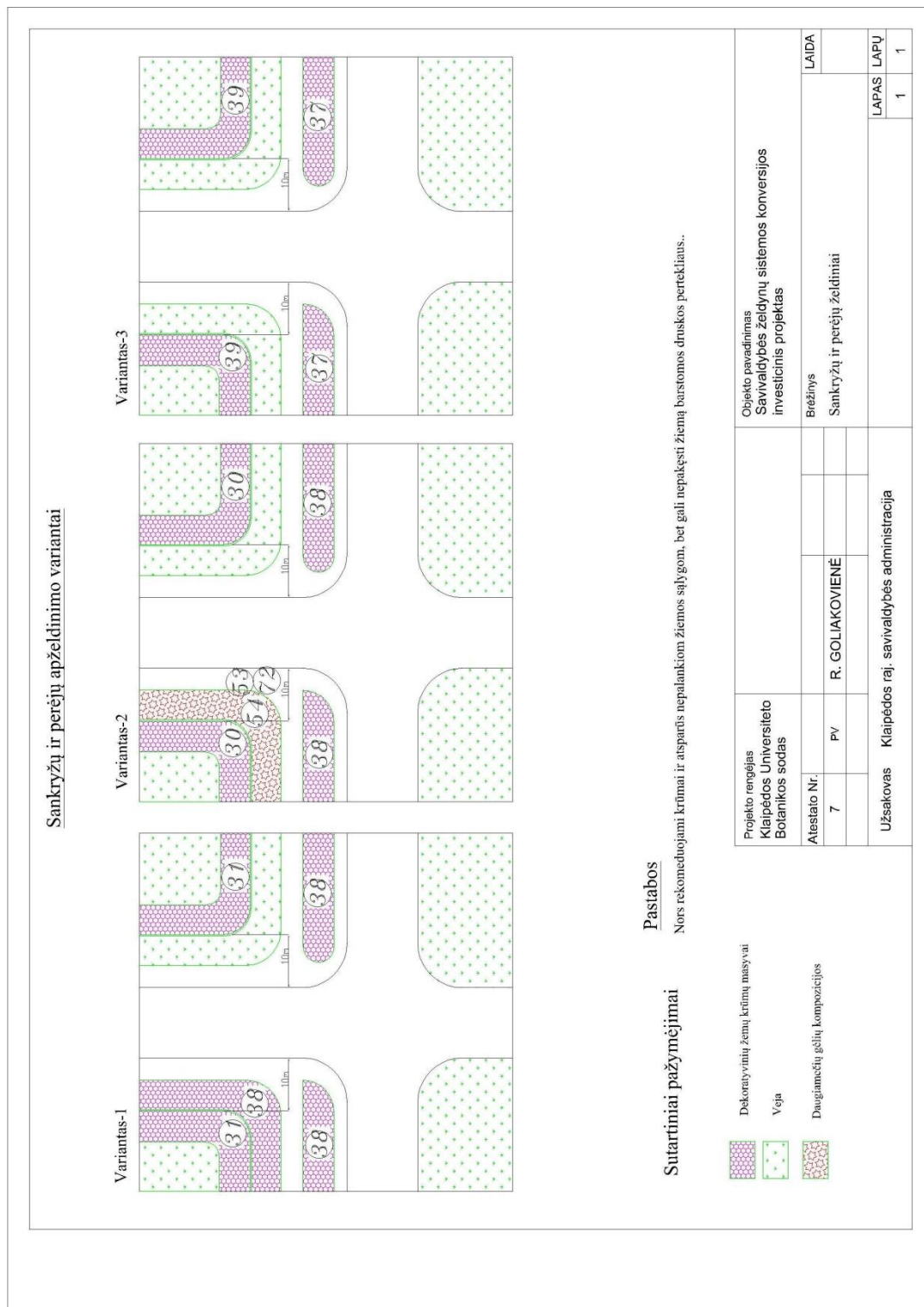
Var.3 - nedidelių šlaitų apšodimas žemais žoliniais augalais.

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	Brėžinys
Užsakovas		Klaipėdos raj. savivaldybės administracija	
		LAPAS LAPŲ	
		1 1	

## 14.11. Specialiosios paskirties želdynai-sankryžų ir perėjų apželdinimas

Vienas iš svarbių eismo saugumui reikalavimų, kad krūmai, aukštesni kaip 0,5m negali būti sodinami arčiau kaip 10m eismo kryptimi nuo pėsčiųjų perėjų ir viešojo transporto stotelių. Tokie reikalavimai turėtų būti ir įvairaus lygmens sankryžose, kad gerai būtų matoma atvažiuojanti transporto priemonė.

Įvairių tipų ir formų žaliose salelėse yra įrengiama veja, o joje tik už matomumo lauko ribų gali būti sodinami krūmai ir pavieniai siauralajai medžiai.



#### **4.12. Pramonės ir komercinių teritorijų apželdinimas**

Pramonės įmonės, pagal kenksmingumą aplinkai, skirstomos į 3 grupes:

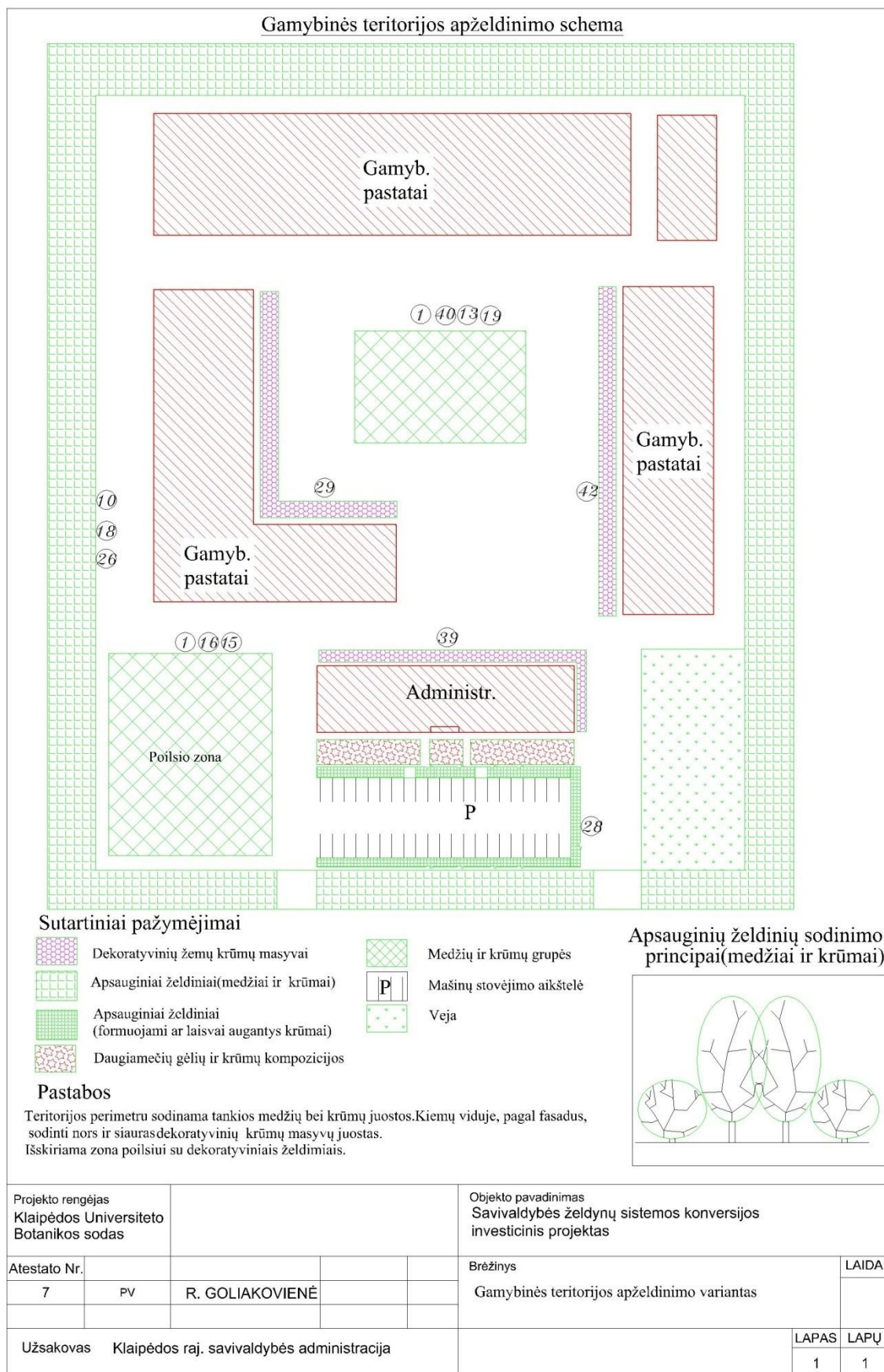
1. Įmonės, galinčios atsirasti gyvenamojoje miesto dalyje (baldų, maisto pramonės, trikotažo ir pan.). Sanitarinis atstumas iki gyv. namų būtų nuo 50 iki 100m.
2. Įmonės, galinčios atsirasti šalia gyv. kvartalų (cukraus, mašinų gamybos, asfaltbetonio). Sanitarinis atstumas iki gyv. namų – 100-300m.
3. Įmonės, kurios turėtų atsirasti nuo gyv. kvartalų mažiausiai 1000m ir daugiau. Tai chemijos pramonės, naftos perdirbimo įmonės.

- Įmonės, kurios sukelia daug dulkių, reiktų gausiai apsodinti medžiais ir krūmais. Įrengti aukštas karpomas gyvatvores, vertikalus želdinimą ant tuščių sienų.
- Chemijos pramonės įmonės reikia apsodinti taip, kad oras laisvai cirkuliuotų tarp augalų ir nusėstų ant žolės, o nesikaupytų augalų užtvarese. Labiausiai tinka dideli vejų plotai ir vertikalus želdinimas lianiniais augalais.

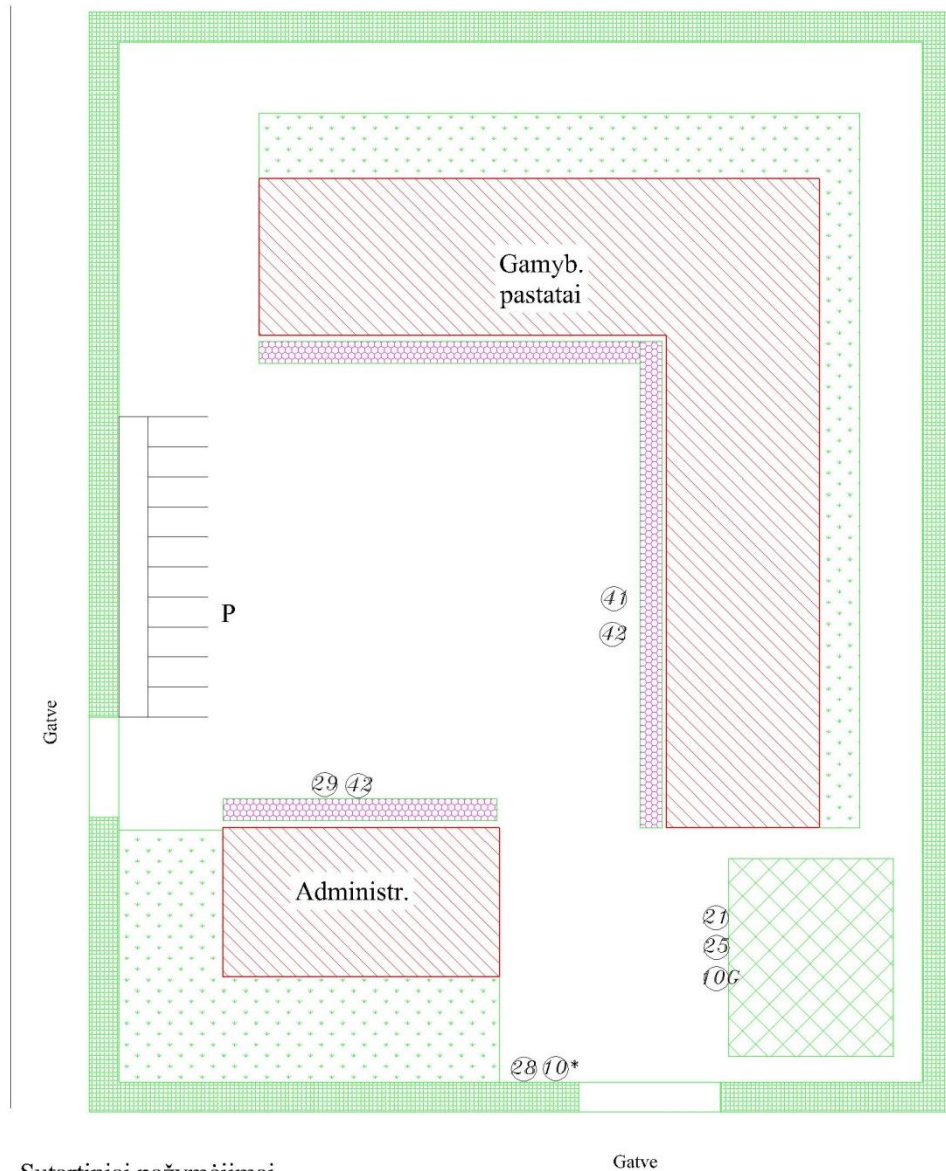
Priklausomai nuo teritorijos dislokacijos vietos ir vykdomos veiklos turi būti sodinami apsauginiai medžių bei krūmų želdiniai (žiūr. aprašą „Apsauginiai želdiniai“). Dauguma egzistuojančių įmonių aplink teritoriją nesodina jokių apsauginių želdinių, tuo kenkdami tiek aplinkai, tiek dirbantiems įmonėse darbuotojams. Minimalistiškai reiktų bent apsodinti teritoriją formuojama aukšta gyvatvore (papr. skroblo ar ziboldo obels). Augalai gali atsirasti ir teritorijos viduryje: pagal fasadų sienas-eilės krūmų (tunbergo raugerškiai, lanksvos, forsitijos). Ypač daug yra plikų sienų, kur galimas želdinimas vijokliniais augalais.

Nedidelės maisto perdirbimo įmonės, esančios saugomų teritorijų ribose (Drevernoj, Kintuose) neturėtų aklinai užtvirti teritorijos. Tikėtų atkarpom laisvai augančių alyvų krūmų eilės.





### Gamybinės teritorijos apželdinimo schema



#### Sutartiniai pažymėjimai

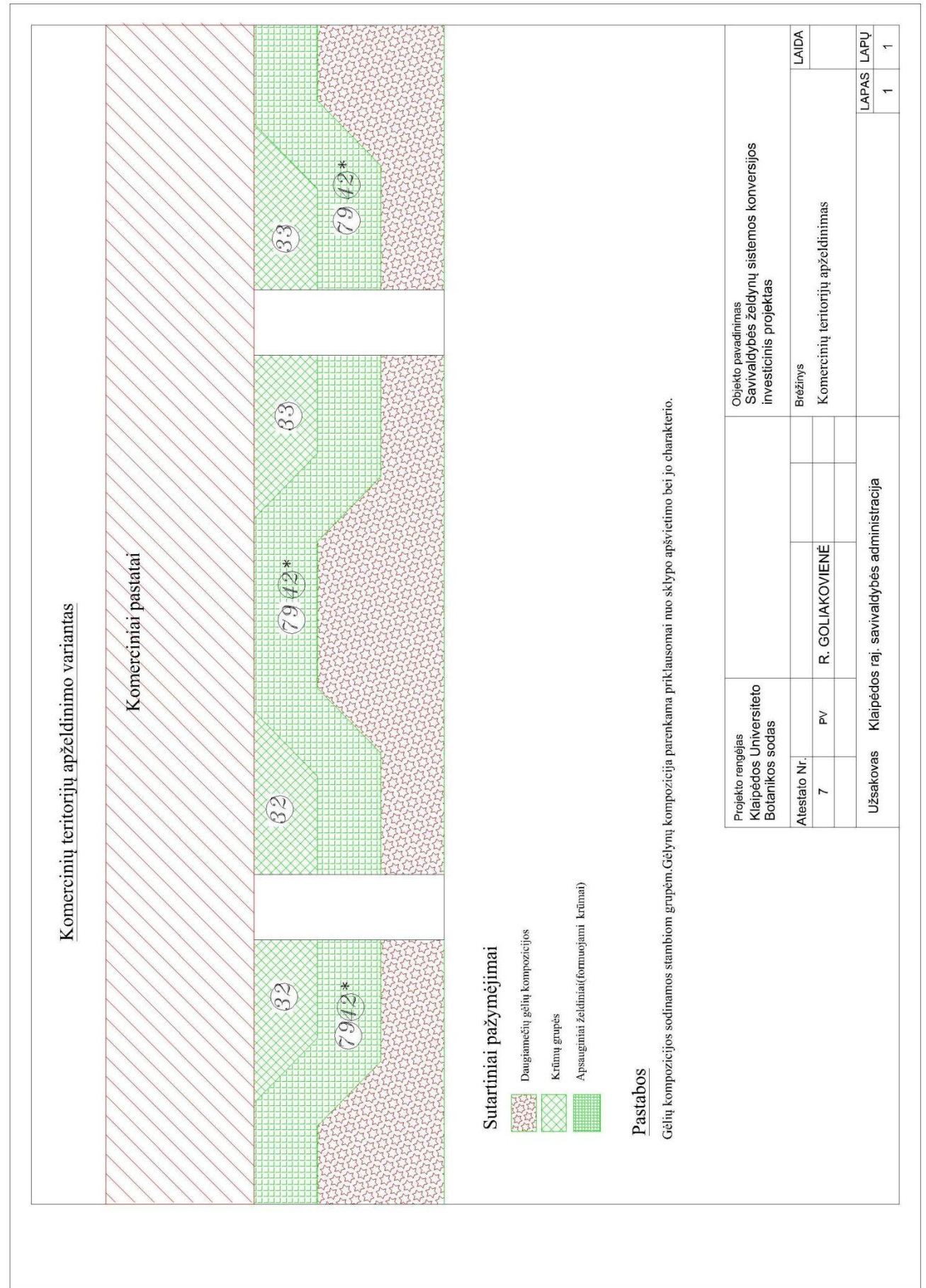
- Dekoratyvinių žemų krūmų masyvai
- Apsauginiai želdiniai (formuojami ar laisvai augantys krūmai)
- Medžių ir krūmų grupės
- Mašinų stovėjimo a.
- Veja

#### Pastabos

Teritorijos perimetru sodinama tankios formuojamų krūmų juostos. Kiemų viduje sodinti nors ir siauras dekoratyvinių krūmų masyvų juostas. Išskiriama zona poilsiui su dekoratyviniais želdimiais. Variantas tinkamas esant nedidelės apimtys teritorijai, kai nėra galimybės sodinti didelių medžių.

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
Atestato Nr.		Brėžinys	LAIDA
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	
Užsakovas Klaipėdos raj. savivaldybės administracija			
		LAPAS	LAPŲ
		1	1





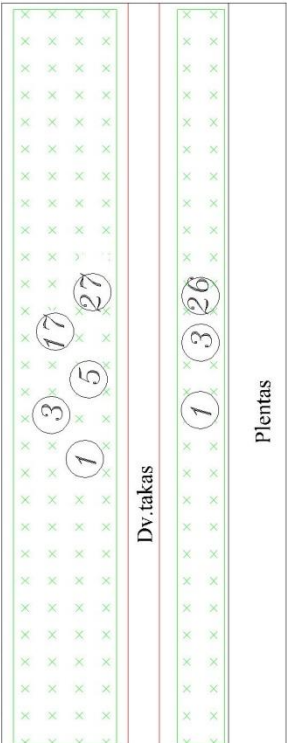
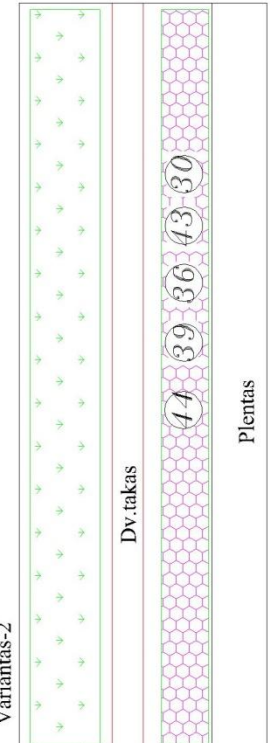
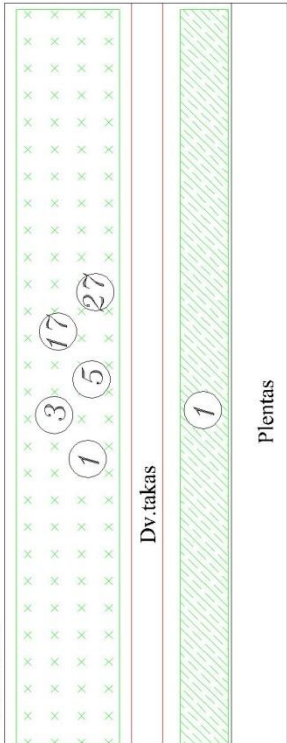


#### **14.13. Pėsčiųjų ir dviračių takų apželdinimas**

Dviračių takai tiesiami tiek urbanizuotoje aplinkoje, tiek natūraliose bei saugomose teritorijose. Natūraliose teritorijose dažnai apseinama be papildomų medžių ar krūmų sodinimų, bet atsiradus želdinimo reikalingumui, augalai turėtų būti parenkami, atsižvelgiant į dominuojančias vietines rūšis.

**Natūralioj aplinkoj, prie dviračių takų,** sodinti beržus, juodalksnius, paprastąją ar kalninę pušį, trapiusius gluosnius f. "Bullata" (žemaitiškas gluosnis), paprastąsias iveras, riešutinius lazdynus, paprastuosius putinus, paprastąją (serbinę) egles ar kėnius, paprastuosius sausmedžius, kalninius serbentus. Saugomose teritorijose augalų sodinimas turi būti suderintas su teritoriją administruojančia įstaiga.

Miesto teritorijos ribose, atkarpose, kur negalimas medžių sodinimas, galima sukurti faktūriškas ir spalvingas krūmų masių grupes (vienos rūšies krūmai, pasodinti apie 2,0- 3,0m ilgio plote, jungtųsi su kitos rūšies krūmų masėm ir t.t.).

Dviračių tako apželdinimo variantų schemos	
<p><b>Variantas-1</b></p>  <p><b>Variantas-2</b></p>  <p><b>Variantas-3</b></p>  <p><b>Plentas</b></p>	<p><b>Projektą rengėjas</b> Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas</p> <p><b>Atestato Nr.</b> 7</p> <p><b>PV</b> R. GOLIAKOVIENĖ</p> <p><b>Užsakovas</b> Klaipėdos raj. savivaldybės administracija</p>
<p><b>Sutartiniai pažymėjimai</b></p> <p>Natūraliai formuojami želdiniai (prie dviračių tako)</p> <p>Medžių eilė</p> <p>Dekoratyviinių žemų krūmų masyvai</p> <p>Vėja</p>	
<p><b>Pastabos</b></p> <p><b>Variantas 1</b> Augalai sodinami laisvomis medžių ir krūmų grupėmis, siekiant natūralaus įvaizdžio rezultato. Augalų asortimentas žiūr. "Augalų žiniaraštyje".</p> <p><b>Variantas 2</b> Vienpusis dviračių tako apželdinimas žemais krūmais, nesant galimybių ar būtinumo sodinti medžius. Krūmai sodinami didesnėmis grupėmis- masyvais. Augalų asortimentas žiūr. "Augalų žiniaraštyje".</p> <p><b>Variantas 3</b> Galimas natūralus apželdinimas vienoj tako pusėj, derinant su reguliariu apželdinimu kitoje tako pusėj (medžių sodinimu eilėmis, esant sūrai žaliajai juostai).</p>	
<p><b>Objekto pavadinimas</b> Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas</p> <p><b>Brėžinys</b> Dviračių tako apželdinimo variantų schemos.</p> <p><b>LAIDA</b> 1</p> <p><b>LAPAS</b> 1</p> <p><b>LAPŲ</b> 1</p>	

#### **14.14. Gatvių želdiniai**

1. Didelių gatvių su platesnėmis žaliomis juostomis ir daugiaaukščiu užstatymu apželdinimas: liepa „Rancho“, „Green spire“, klevas „Eurostar“, kaštonas „Briotii“.
2. Individualių namų kvartalų su siauromis žaliomis juostomis ar be jų (medžiai: šermukšnis, klevas „Fastigiata“, obelis „Street parade“, „Brouwers“ ...).
3. Individualių namų kvartalų su plačiomis žaliomis juostomis (galimas medžių ir žemųjų krūmų sodinimas: himalajinis ar popieržievis beržas, šermukšniai, obelaitės, žemųjų krūmų masyvai: tunbergo raugerškio formos, gulsčiasis kaulenis, horizontalieji kadagiai).

Sodinant želdinius, vadovautis LR Aplinkos ministerijos parvirtintu 2014 m. birželio 17 d. įsakymu Nr. D1-533 ir **statybos techniniu reglamentu STR 2.06.04:2014 Gatvės ir vietinės reikšmės keliai, bendrieji reikalavimai**, kur nurodoma mažiausias šaligatvio žalios juostos plotis, kokių atstumu sodinami medžiai ir nuo kokių įrenginių, kur negalima sodinti nei medžių nei krūmų ir t.t.

Vienas iš svarbių eismo saugumui reikalavimų, kad krūmai, aukštesni kaip 0,5 m negali būti sodinami arčiau kaip 10 m eismo kryptimi nuo pėsčiųjų perėjų ir viešojo transporto stotelių. Tokie reikalavimai turėtų būti ir įvairaus lygmens sankryžose, kad gerai būtų matoma atvažiuojanti transporto priemonė.

Įvairių tipų ir formų žaliose salelėse yra įrengiama veja, o joje tik už matomumo lauko ribų gali būti sodinami krūmai ir pavieniai siauralajai medžiai.

Gatvės žaliosiose juostose sodinami medžiai ateityje neturi trukdyti namų apšvietimui, požeminėms komunikacijoms, ir, jeigu yra, orinėms elektros linijoms. Įvertinus aplinkines sąlygas, mažiausią medžio lajos plotį (5,0 m) ir aukštį (~6,0-7,0 m) bei neradus trukdymų šioms parametrų, galimas medžio sodinimas. Gatvės medžiams tinkamiausios yra liepų, klevų, šermukšnių, skroblų siauralajės, koloninės, kompaktiškos, žemaūgės formos (žiūr. Augalų žiniaraštį). Gatvės mieste jungia skirtingo pastatų aukštingumo bei jų paskirties kvartalus, kas taip pat įtakoja medžių sodinimo asortimentą.

Projektuojant naujus gyvenamuosius kvartalus pirmiau reiktų įvertinti medžių auginimo galimybes gatvėse, paliekant pakankamai plačias žalias juostas abipus važiuojamos dalies, o ne vėliau ieškant apželdinimo alternatyvų. **Medžiai gatvėje turi būti vienos rūšies, gali varijuoti tik jų sodinimo atstumai.**

Kaip pavyzdį galima panagrinėti daugumos rajono mažų miestelių gatvių apželdinimą, kur, kaip anksčiau buvo minėta, pasodintos ir ilgą laiką drastiškai genimos liepos. Liepa – didelis medis, visiškai netinkamas siaurose gatvėse prie vieno aukšto su mansarda namų. Gatvės plotis su žalia juosta ir šaligatviu vidutiniškai yra 13,0-15,0 m. Tokiose gatvelėse gali augti daugiausia 5,0 m pločio laja medžiai. Tai įvairios trakinio klevų, šermukšnių, gudobelės, uoginių obelių formos („Augalų žiniaraštį“). Labai dekoratyvios gatvėse uoginės obelys. Pasodinti tinkamai suformuoti medelynuose sodinukai, labai papuoštų gatves visa sezoną. Ypač tinkama gatvėms siaura laja uoginė obelis „Street parade“.

Gatvės vaizdą pagerintų sklypų aptvėrimo korektūra. Prieš namą esanti sklypo dalis nuo gatvės pusės dažniausiai yra labai siaura, o tvora ir dar auginama gyvatvorė dažnai užgožia visa erdvę. Jeigu šią vietą palikti atvirą nuo gatvės, tai prasiplėstų gatvės erdvė ir gatvės želdinimas įgautų kitokią prasmę ir kokybę. Tokia praktika yra daugumoje Europos miestų.





Malus baccata "Street Parade"(Uoginė obelis gatvės želdinimui )



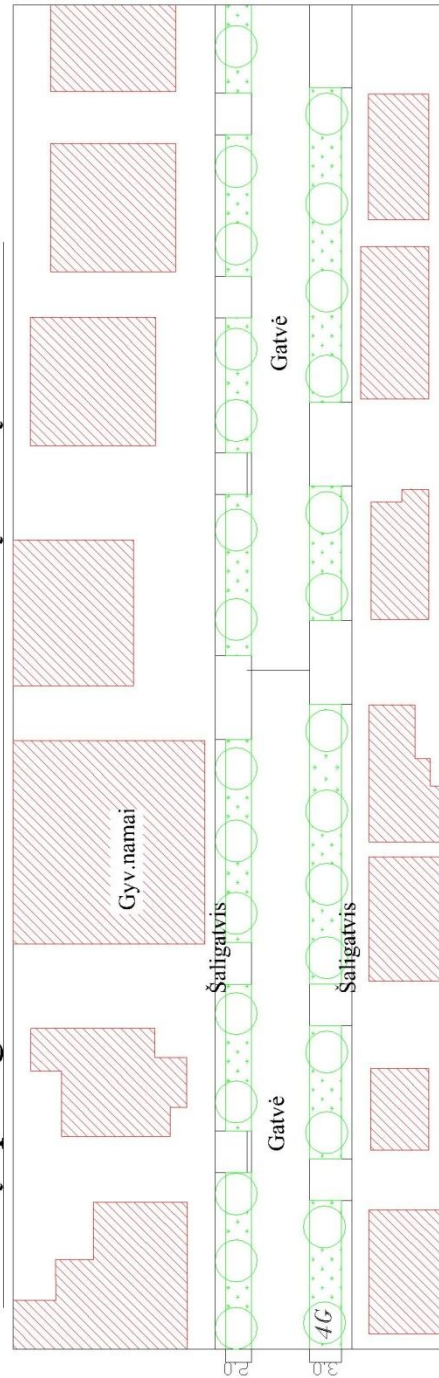
Malus "Evereste" prie namo



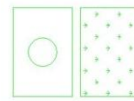
namų kvartalams kaip gatvės medis

Uoginė obelis žydėjimo metu. Tiktų mažaaukščių

## Gatvių apsauginiai želdiniai- individualių namų kvartalui



Sutartiniai pažymėjimai



Sodinami medžiai (galimi variantai 3G, 4G, 11G, žiūr. Augalų žiniaraštį)

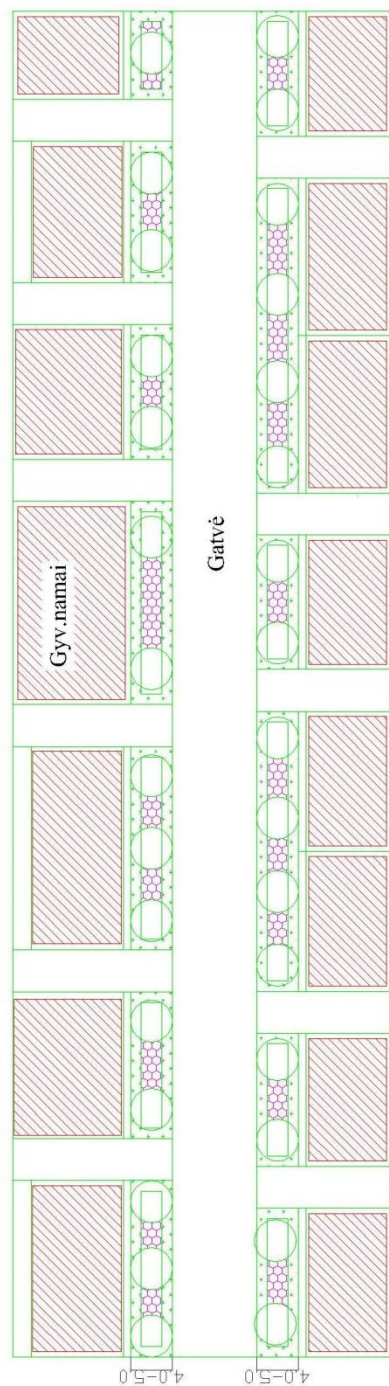
Veja

### Pastabos

Augalai gatvių žaliose juostose sodinami, atsižvelgiant į užstatymo aukštumą ir gatvės plotį. Siaurose gatvėse, prie mažaukščių namų, tinka šermukšnio kompaktiškos formos arba uoginių obelių formos augalai sodinami vieno dydžio, 3,5m -4,5m aukščio, atstumais, atsižvelgiant į važiuojamųjų, namų langus, aplink augančius didesnius medžius. Sodinami augalai turi būti vienos rūšies. Žalios juostos- visuomeniniai želdiniai ir gyventojai negali sodinti ten ką panorėję. Visa gatvė ar jos atkarpa, apsodinama seniūnijų nustatyta gatvių želdinimo tvarka. Jeigu gyventojai nepagelidauja gatvių želdinių (esant siauroms žalioms juostoms) galima jų ir nesodinti arba sodinti labai retai, stengiantis neužstoti namų langų. Sodinukų laja turi būti savalaikiai prižiūrima: retinama, pakeliamas ir pan. Netinka gatvėse sodinti nei kalnines, nei paprastas pušis, egles bei kėnius. Sodinami tik lapuočiai medžiai (žiūr. Augalų žiniaraštį).

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ	Brėžinys
Užsakovas		Klaipėdos raj. savivaldybės administracija	
		Gatvių apsauginiai želdiniai variantas I	
		LAPAS	
		1	
		LAPU	
		1	

## Gatvių apsauginiai želdiniai- individualių namų kvartalui



### Sutartiniai pažymėjimai



Sodinami medžiai (galimi medžių parinkimo variantai 3G, 4G, 11G, žiūr. Augalų žiniaraštį)



Veja



Dekoratyviųjų žemų krūmų masyvai (galimi krūmų parinkimo variantai 37, 38, 39, 42, 42\*, žiūr. Augalų žiniaraštį)

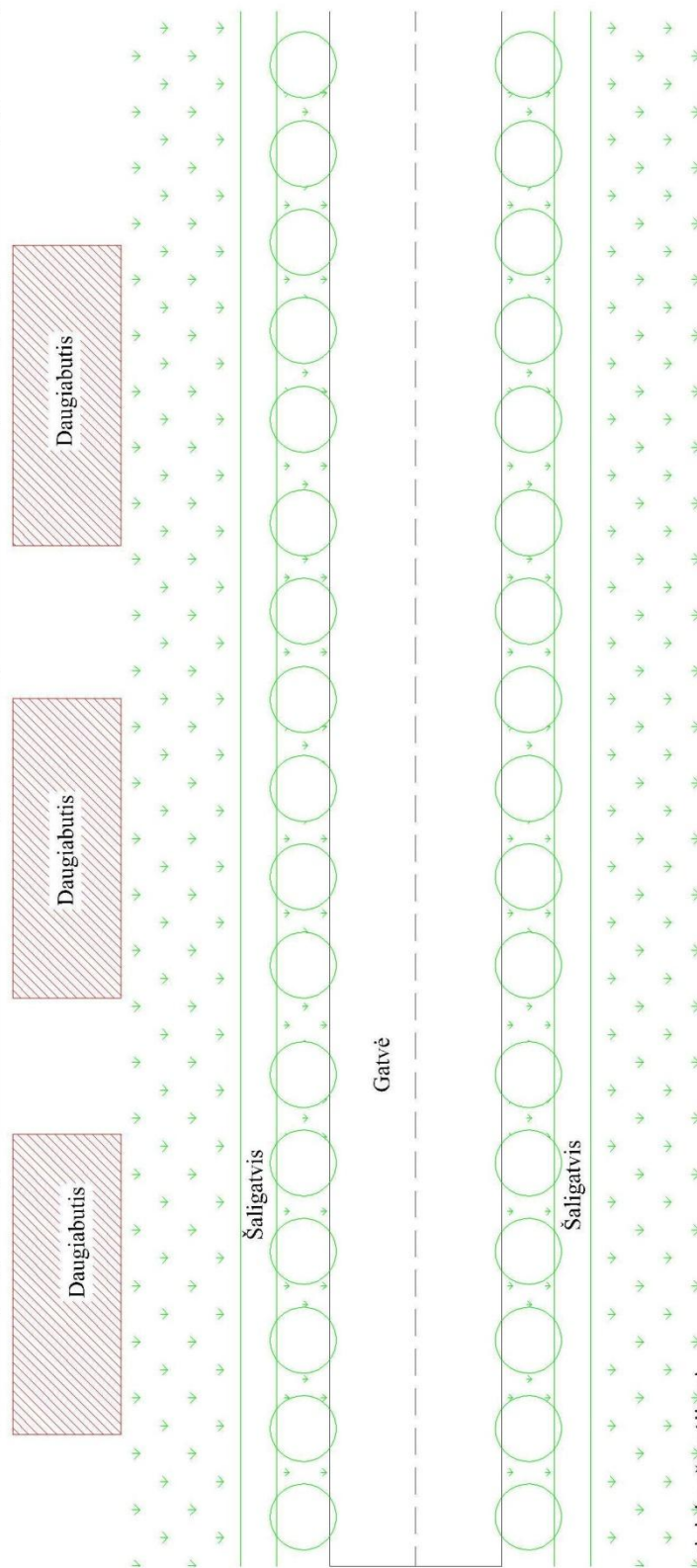
### Pastabos

Medžiai gatvėj sodinami vienos rūšies.

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
7	PV	R. GOLIAKOVIEŅĖ	Brėžinys
Užsakovas		Klaipėdos raj. savivaldybės administracija	
		Gatvių apsauginiai želdiniai variantas 2	
		LAPAS	LAIDA
		1	1



## Gatvių apsauginiai želdiniai- daugiabučių kvartalams, prie pagrindinių gatvių



### Sutarminiai pažymėjimai



Sodinami medžiai (galimi medžių parinkimo variantai 1G, 2G, 5G, 7G, 10G, žiūr. Augalų žiniaraštį)



Veja

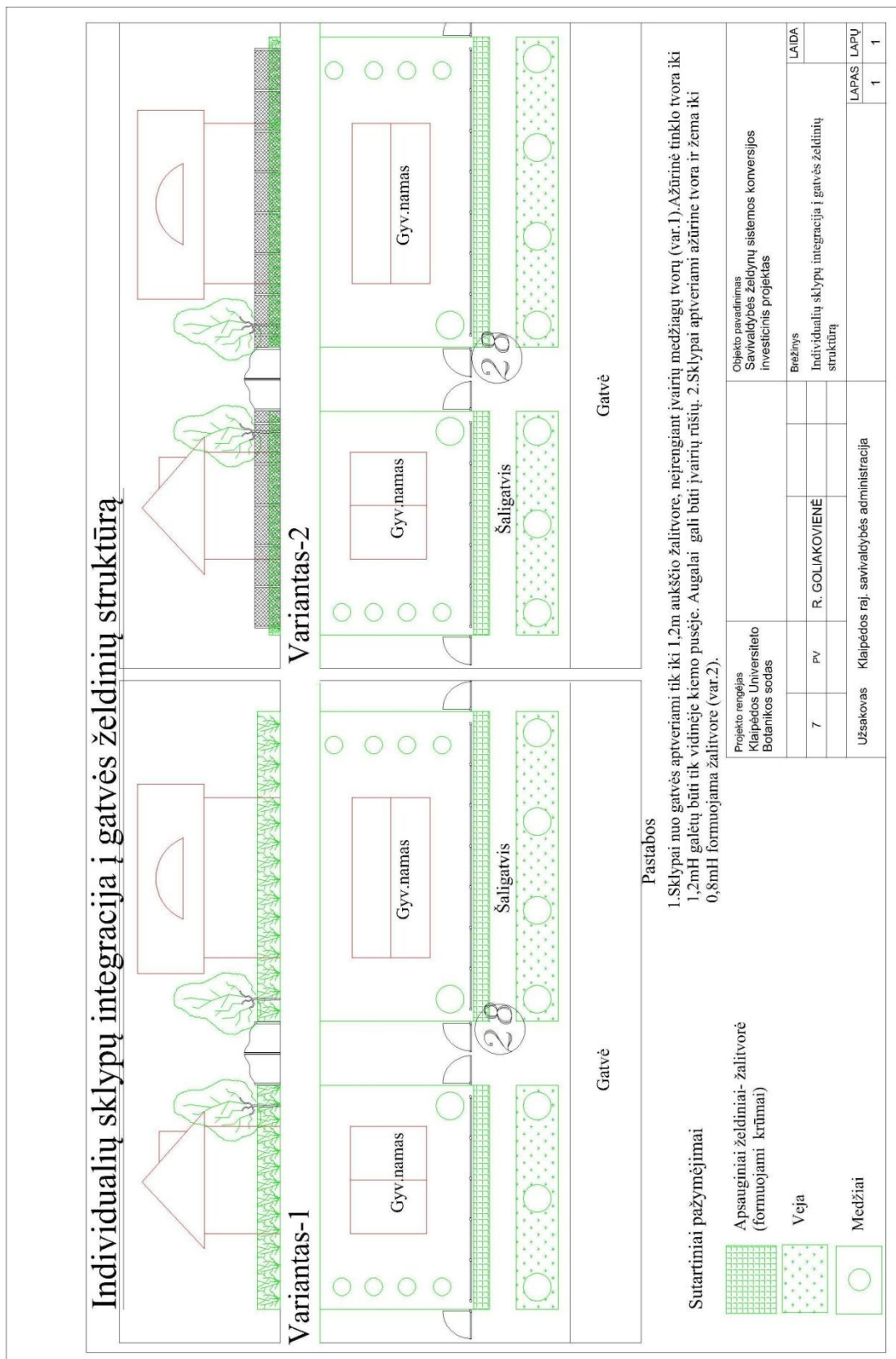
Pastabos

Medžiai gatvėj sodinami vienos rūšies.

Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas	
7	PV	Brėžinys R. GOLIAKOVIENĖ	Brėžinys Gatvių apsauginiai želdiniai variantas 3
Užsakovas Klaipėdos raj. savivaldybės administracija		LAPAS 1	LAPŲ 1

## 14.15. Individualių sklypų integracija į gatvės želdinių struktūrą

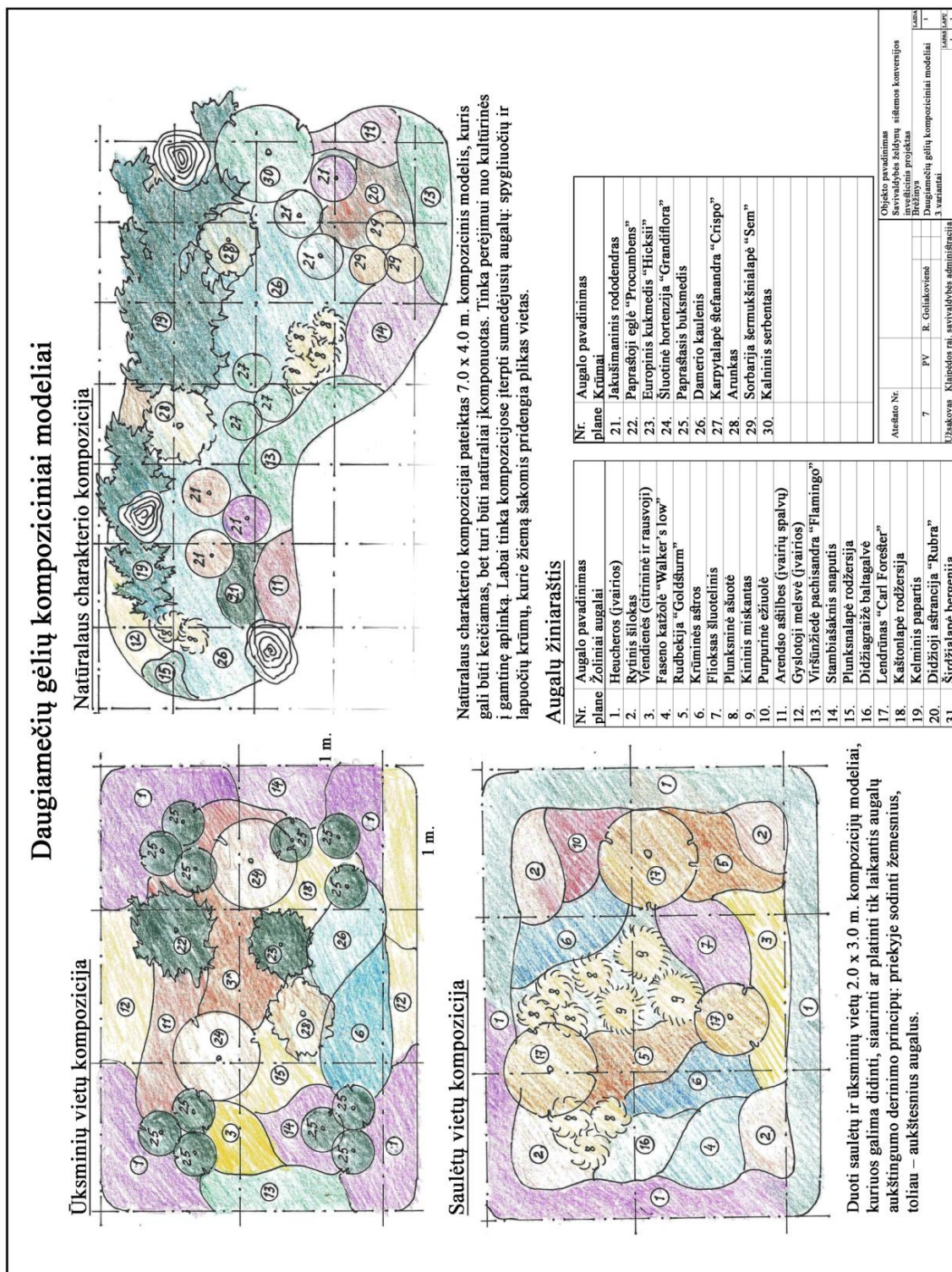
Aukštos gyvatvorės, įvairių medžiagų tvoros, sudaro labai nevientisą gatvės įvaizdį. Rekomendacijos būtų sklypus apjuosti (iš gatvės pusės) tik žalitvorėmis iki 1,2 ar iki 0,8m aukščio, o tvoros turėtų būti tik ažūrinės. Augalai žalitvorėms gali būti įvairių rūšių.





## 14.16. Daugiamečių gėlynų kompoziciniai modeliai

Daugiamečių gėlių kompozicijos tinka įvairaus charakterio teritorijose, tik reikia tinkamai parinkti gėlyno ir aplinkinės erdvės mastelį bei augalų asortimentą pagal apšvietimą. Augalus kompozicijose sodinti didesniais kiekiais vienoje vietoje, kad nesusmulkinti kompozicijos.





## 14.17. Medžių ir krūmų sodinimo būdai

Tai medžių bei krūmų sodinimo atstumų išlaikymas tam tikrose formuojamose grupėse ar eilėse.






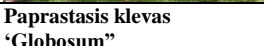
<p><b>Medžių ir krūmų sodinimo būdai (grupėse, masyvuose, eilėse)</b></p>	<p>Aukšti krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>		<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>		<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>		<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>
<p>Aukšti krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>
<p>Aukšti krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>
<p>Aukšti krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>
<p>Aukšti krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>	<p>Žalios krūmai masyve (pūslenis, kaulenis)</p>

## 14.18. Sutartinių pažymėjimų lentelė




Tai rinkinys brėžiniuose pasikartojančių augalų ir įrenginių žymėjimų.







Sutartiniai pažymėjimai					
	Gatvių želdiniai				
	Gatvių želdiniai su formuojamais ar laisvai augančiais krūmais				
	Šlaitų želdiniai				
	Želdiniai edukaciniams sodeliams prie mokyklų ar darželių				
	Daugiamėčių gėlių kompozicijos				
	Natūraliai formuojami želdiniai (prie dviračių takų)				
	Dekoratyviųjų žemų krūmų masyvai				
	Medžių ir krūmų grupės				
	Veja				
	Apsauginiai želdiniai (formuojami ar laisvai augantys krūmai)				
	Apsauginiai želdiniai (medžiai ir krūmai)				
	Įėjimų į daugiabučius kompozicijos				
	Galimų pasirinktinai sodinamų augalų pavadinimai				
	Medžių eilė				
	Žoliniai augalai				
	Mašinų stovėjimo aikštelės				
Projekto rengėjas Klaipėdos Universiteto Botanikos sodas		Objekto pavadinimas Savivaldybės želdynų sistemos konversijos investicinis projektas			
Atestato Nr.				Brėžinys	LAIDA
7	PV	R. GOLIAKOVIENĖ		Sutartiniai pažymėjimai	
Užsakovas Klaipėdos raj. savivaldybės administracija				LAPAS	LAPŲ
				1	1








## 15. REKOMENDUOJAMŲ AUGALŲ ŽINIARAŠTIS

Nr plan e	Augalo pavadinimas	Apytikslė augalo kaina	Aukštis m	Žydėjimo laikas	Dirvož. Tipas	Dirvož. PH	Šviesomėgis (+, -, vid.)	Dekorat. Požym, pastabos
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Medžiai gatvių apželdinimui	100 eurų						Kompaktiška laja
1G	Mažalapė liepa "Rancho" 		20	VI				Kompaktiška laja
2G	Mažalapė liepa "Green spire" 		20	VI				Kompaktiška laja
3G	Miltingasis šermukšnis "Magnifica" 		12	V				Kompaktiška laja
4G	Paprastasis šermukšnis "Fastigiata" 		8-10	V-VI				Vertikali laja
5G	Paprastasis klevas "Eurostar" 		15-18	IV				Kompaktiška laja
6G	Paprastasis klevas "Globosum" 		8	IV				Apskrita laja












								
7G	<b>Raudonžiedis kaštonas "Brionii"</b> 		10-15	V-VI				Dekoratyvūs žiedai
8G	<b>Paprastasis ažuolas "Fastigiata"</b> 		20-25					Vertikali laja
9G	<b>Svyruoklinis beržas "Fastigiata"</b>  <small>Betula pendula "Fastigiata"</small>							Vertikali laja
10G	<b>Paprastasis skroblas "Fastigiata"</b> 		10-18					Vertikali laja
11G	<b>Malus baccata "Street Parade" arba "Brouwers"-Uoginė obelis</b> 		6	V				Vertikali laja, žiedai






								
	<b>MEDŽIAI</b> (Lapuočiai)	50-100 eurų						
<b>1</b>	<b>Popieržievis beržas</b> 		20-25	IV	priemolis, pr iesmėlis	5-8	+, -	Lajos forma, žievės spalva, lapai, ypač rudenį, greitai auga
<b>2</b>	<b>Himalajinis beržas</b> 		20		priemolis, pr iesmėlis		+, vid.	Ypač balta kamieno žievė
<b>3</b>	<b>Juodalksnis</b> 		15-20	IV	priemolis	5-8	+, -	Nepakeičiam as medis šlapiose vietose, pakenčia visas miesto sąlygas. Didelėms erdvėms.
<b>4</b>	<b>Baltojo gluosnio f'Tristis'</b> 		8-12	IV	priemolis, pr iesmėlis	5-8	+	Svyranti lajos forma, tinka ir prie vandens, ir didesniuose žaliuose plotuose
<b>5</b>	<b>Trapusis gluosnis 'Bullata' (Žemaitiškasis gluosnis)</b> 		15	IV-V	Priesmėlis, priemolis	6-8	+, vid.	Taisyklinga medžio vainiko f.

<b>6</b>	<b>Paprastoji (makio) ieva</b> 		8	V	Priesmėlis, priemolis			Labiau tinka natūralesnėj, parko aplinkoj, prie dviračių tako.
<b>7</b>	<b>Turkinis lazdynas</b>  		20-25	III-IV	Priesmėlis, priemolis	6-8	+,vid.	Greitai auga,atsparus miesto sąl.gražia lajos forma,ypač išryškėjančia žiemą, kai matosi ir faktūriška medžio žievė. Vertas populiarinti miesto želdynuose. Didelėms erdvėms.
<b>8</b>	<b>Dviskiautis ginkmedis</b>  		20	V	Priesmėlis, priemolis	6-8	+	Reliktinis medis, puikiai auga Lietuvos sąlygom.Sodinti visuomeninės erdvėse, didesniuose plotuose. Tinka ir eilėms.
<b>9</b>	<b>Raudonasis ąžuolas</b> 		20	IV-V	Priesmėlis, priemolis	6-8	+,vid.	Įdomūs, karpyti rudenį raudoni lapai, vaisiai. Didelėms erdvėms.
<b>10</b>	<b>Paprastasis skroblas</b> 		20-25		Priesmėlis, priemolis	6-8	+, -	Atsparus mūsų regiono medis. Auga ir paunksmėj ir saulėj. Labai vertingos iš















10*	 <p>Paprastasis skroblas formuojamai gyvatvorei</p>							jo suformuotos įvairaus aukščio gyvatvorės.
11	<p>Paprastasis skroblas „Fastigiata</p> 		15		Priesmėlis, priemolis	6-8	+, -	Vertikalios, kompaktiškos formos. Galima auginti ir eile ir pavieniais akcentais.
12	<p>Švedinis arba miltingasis šermukšnis</p> 		8	V	Priesmėlis, priemolis	6-8	+, -	Žiedai, vaisiai, lajos forma, nedidelis medelis, tinkamas prie vaikų žaidimų a., reprezentacinėse vietose, nedidėlėse erdvėse
13	<p>Japoninė ar Sulanžo magnolija</p> 		7,0-5,0	IV	Priesmėlis, priemolis	5,5-6	+	Žiedai nesulapojus. Tinka reprezentacinėms vietoms, gyvenamajai aplinkai.
14	<p>Raudonlapė Nedzveckio obelis</p> 		5,0	V	Priesmėlis, priemolis	6-8	+	Tamsiai bordo lapai, gausus žydėjimas, vaisiai. Tinka







								prie poilsio, vaikų žaidimų aikštelių.
<b>15</b>	<p><b>Grauželinė gudobelė "Paul's Scarlet"</b></p> 		5,0	V-VI	Priesmėlis, p riemolis	6-8	+	Žiedai. Repr zentacinės vietos, prie vaikų, poilsio aikštelių.
	<b>SPYGLIUOČIAI</b> (medžiai)	30-50 eurų						
<b>16</b>	<p><b>Europinis ar sibirinis maumedis</b></p> 		20		Priesmėlis, p riemolis	5,5-8	+, vid.	Rudenį numeta spyglius. Tink amas didelėms erdvėms
<b>17</b>	<p><b>Serbinė eglė</b></p> 		20-25		Priesmėlis, p riemolis	5,5-8	+, vid.	Vertikalus siluetas. Didel ėms erdvėms

18	<p>Dygioji eglė</p> 		15-20		Priesmėlis, priemolis	5,5-8	+	Auginti tik saulėtoje vietoje, po vieną. Didelės erdvės.
19	<p>Europinis, sibirinis, balzaminis kėnis</p> 		20		Priesmėlis, priemolis	5,5-8	+	Didelės erdvės.
20	<p>Juodoji pušis</p> 		20		Priesmėlis, priemolis	5,5-8	+	Didelės erdvės, natūralioje aplinkoje
	<b>KRŪMAI</b> (lapuočiai)	10,0-25 eurai						
21	<p>Lamarko (kanadinė) medlieva</p>  		5-6	IV	priemolis, priesmėlis	6-8	+, vid	Gausus žydėjimas, valgomas uogas žmonėms, paukščiams, spalvinga lapija rudenį. Tinka įvairaus dydžio erdvėse.














								
22	<b>Paprastasis putinas</b> 		4,0	VI	priemolis, pr iesmėlis	5,5-8	+	Žiedai, vaisynai. Natū raliose erdvėse
23	<b>Paprastojo putino f. "Roseum"</b> 		4,0	V-VI	priemolis, pr iesmėlis	5,5-8	+	Žiedai. Krūm ui išsikerojus, palaipsniui išpjauti senas šakas, paliekant natūralią f.
24	<b>Juoduogis šeivamedis ir jo formos "Quincho Purple" ar "Atropurpurea"</b> 		3,0	V-VI	priemolis, pr iesmėlis	5,5-8	+	Žiedai, raudon i lapai. Krūmui išsikerojus, palaipsniui išpjauti senas šakas, paliekant natūralią f.
25	<b>Putinalapis pūslenis "Diabolo"</b> 		2,5	V	priemolis, pr iesmėlis	5,5-8	+	Žiedai, raudon i lapai. Krūmui išsikerojus, palaipsniui išpjauti senas šakas, paliekant natūralią f.
26	<b>Kalninis serbentas –krūmas medžių gr.pakrašty</b> 		2,5	IV	priemolis, pr iesmėlis	5,5-8	+,-	Ūksmingas, tinka natūralioj aplinkoj. Laba i tinkamas formuoti, užd engti aukštus namų cokolius.






								
27	<p>Riešutinis lazdynas</p> 		4,0	III	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	-	Tinkamas natūraliose augimvietėse, prie dviračio takų, parke.
28	<p>Žvilgantysis kaulenis</p> 		2,0	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+,-	Gali augti natūralaus pavidalo ir formuojamas iki norimo aukščio
29	<p>Smailalapė lanksva “Compacta” ar pilkoji lanksva “Grefsheim” ir pan.</p>  		1,5	V	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+	Neilgas efektingas žydėjimo laikotarpis
30	<p>Japoninė lanksva“Dart’s Red“</p> 		1,0	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+,vid.	Žiedai, graži lapija ir po žydėjimo.Po žydėjimo- apgenėti.
30*	<p>Japoninė lanksva “Gold</p>		0.8	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+	Žiedai,graži gelsva lapija

	<b>flame “ ar “Alpina”</b> 							ir po žydėjimo. Po žydėjimo apgenėti.
<b>31</b>	<b>Potentilla fruticosa “Gold star” ar pan.</b> 		0,6-1,0	VI-IX	priemolis, priemėlis	5,5-8	+	Ilgas žydėjimas. Pavasarį galima smarkiai apgenėti.
<b>32</b>	<b>Hortenzija šviesioji “Anabella”</b> 		1,2	VII-VIII	priemolis, priemėlis	4,5-5,5	+	Ilgas žydėjimas. Pavasarį nukirpti trumpai.
<b>33</b>	<b>Hortenzija šluotelinė “Grandiflora”, “Phantom” ar “Vanille Fraise”</b> 		1,5	VIII-IX	priemolis, priemėlis	4,5-5,5	+	Ilgas žydėjimas. Pavasarį nukirpti praeitais metais žydėjusius stiebus.
<b>34</b>	<b>Veigela “Red Prince” arba kitos rūšies veigela</b> 		1,5	VI	priemolis, priemėlis	5,5-8	+	Žiedai
<b>35</b>	<b>Baltauogė meškytė</b> 		1.0	VI	priemolis, priemėlis	5,5-8	+, -	Nereiklus, gana plintantis augalas, laisvai auginamom (karpomom) žalutvorėm













<b>36</b>	<b>Doorenboso meškutė</b> <b>“Magic berry”</b> 		0,8	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+, -	Lapija, krūmo f.,uogos rudeni, galima s įvairių plotų apsodinimas.
<b>37</b>	<b>Karpytalapė stefandra</b> <b>“Crispa”</b> 		0,6	VI	Priesmėlis, priemolis	6-8	+, -	Krūmo f. lenktos šakelės, karpyti lapai, išstverminga.T inka gėlynų dekoratyvinė ms kompozicijo ms,šlaitams apželdinti
<b>38</b>	<b>Damerio kaulenis</b> <b>”Skogholm“</b>  		0,1	V	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+,vid.	Dirvą dengiantis krūmas,šlaitų apželdinimui
<b>39</b>	<b>Horizontalusis kaulenis</b> 		1,0	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+, -	Krūmo forma, dekoratyvios uogos,didesni ų plotų apželdinimui, šlaitams
<b>40</b>	<b>Rūgštusis žagrenis</b> 		3,0	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+, -	Lapai,žiedai per žiemą,rudens lapija.Tinka prie parkavimo aikštelių kaip atitvariniai želdiniai






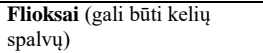
								
41	<p>Forzitiija žemaūgė „Maree d Ora“ arba tarpinė f. “Nana”</p> 		0,7	IV	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+	Žiedai pavasarį, kaip gėlyno kompozicijų sudedamoji dalis
42	<p>Tunbergo raugerškis, tunbergo raugerškis “Green carpet”</p>  <p>Tunbergo raugerškis “Atropurpurea”, “Red carpet”</p> 		1,0	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+, -	Kompaktiška krūmo forma. Tinkamas formuoti.
43	<p>Sorbaria sorbifolia “Sem”</p> 		0,8	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+, -	Gana agresyviai plinta
44	<p>Vilnotasis karklas</p>		0,5	IV	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+	Labai tinka natūraliose augimvietėse, drėgnose vietose







								
45	<b>Krūminis pūslis</b>  		2,0	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	+, -	Prie vaikų žaidimų aikštelių. Įdomūs vaisynai.
	<b>KRŪMAI</b> (Spygliuočiai)	20,0- 30,0 eurų						
46	<b>Europinis kukmedis</b> 		17-20		priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	-, +	Užauga didelis ir platus, tinkamas formuoti
47	<b>Europinis kukmedis “Hicksii”</b> 		6,0- 8,0		priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	-, +	Auga lėtai, vertikalus, tinkamas gyvatvorėms. Toleruoja pavėsį
48	<b>Europinis kukmedis “Repanda”</b>		1,0		priemolis,pr iesmėlis	5,5-8	-, +	Auga lėtai, pavėsing om vietom









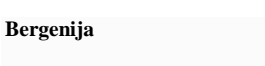
								
<b>49</b>	<b>Paprastasis kadagys “Suecica”</b> 		3,0-5,0		priemolis, priemėlis	4,5-6,5	+	Saulėta vieta
<b>50</b>	<b>Kininis kadagys “Rockery gem” ar pan.</b> 		0,8-1,0		priemolis, priemėlis	4,5-6,5	+, vid.	Platus krūmas. Tinka didesnių viešų erdvių želdinimui.
<b>51</b>	<b>Paprastoji eglė “Procumbens”</b> 		1,0		priemolis, priemėlis	4,5-6,5	-, +	Auga lėtai. Tinka gėlynų dekoratyvinėse kompozicijose.
<b>52</b>	<b>Kalninė pušis “Pumilio”</b> 		2,0		priemolis, priemėlis	4,5-6,5	+	Šlaitams, didesnėse ar mažesnėse viešose erdvėse.
	<b>DAUGIAMETĖS GĖLĖS (ŽOLYNAI)</b>	4,0-10,0-eurų						
<b>53</b>	<b>Gyslotoji melsvė (įvairios)</b>		0,1-0,3	V	priemolis, priemėlis	5,5-6,5	+, -	Gali augti pavėsyje







								
<b>54</b>	<b>Stambiašaknis snaputis</b>  		0,4	V	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+, -	Gali augti pavėsyje
<b>55</b>	<b>Purpurinė ežiulė</b>  		0,6	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+	Saulėta vieta
<b>56</b>	<b>Rudbekija "Goldsturm"</b>  		0,5- 0,6	VII	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+	
<b>57</b>	<b>Krūminis astras (įvairių spalvų)</b>  		0,4	VIII-IX	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+	
<b>58</b>	<b>Viršūnžiedė pachisandra</b>  		0,1	IV	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	-	Pavėsingos vietos, visžalė. Tinka kaip vejos alternatyva paunksminė ms vietoms.



								
59	<b>Rytinis šilokas</b> 		0,3-0,4	IX	priemolis, priešmėlis	5,5-6,5	+, -	
60	<b>Viendienės (citrininė ir rusvoji)</b> 		0,5	VI	priemolis, priešmėlis	5,5-6,5	+, -	Labai atsparios, visur tinkamos gėlės.
61	<b>Arunkas</b> 		1,0	VI-VII	priemolis, priešmėlis	5,5-6,5	+, -	
62	<b>Arendso astilbės</b> 		0,3-0,4	VI-VII	priemolis, priešmėlis	5,5-6,5	+, -	Toleruoja pavėsingas, drėgnas vietas
63	<b>Flioksai (gali būti kelių spalvų)</b> 		0,6	VII	priemolis, priešmėlis	5,5-6,5	+	

								
64	<p>Didžiagraižė baltagalvė</p> 		0,6	VI	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+	
65	<p>Lendrūnas "Carl Forester"</p> 		0,8-1,0	VIII-IX	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+	Nukirpti pavasari
66	<p>Plunksninė ašuotė</p> 		0,4	VIII-IX	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+,-	Nukirpti pavasari
67	<p>Kininis miskantas arba kininis miskantas "Gracillimus"</p> 		0,8	IX	priemolis,pr iesmėlis	5,5-6,5	+	Nukirpti pavasari
68	<p>Paupinis jonpaptis</p> 		0,6		priesmėlis	5,5-6,5	-	Natūralaus charakterio gėlynams
69	<p>Kelminis papartis</p>		0,6		priesmėlis	5,5-6,5	-	Natūralaus charakterio gėlynams



								
70	Rodžersija kaštonlapė 		0,4-0,5	VI	priemėlis	5,5-6,5	+, -	Natūralaus charakterio gėlynams
70*	Rodžersija klevalapė 		0,4	VI	priemolis, priemėlis	5,5-6,5	+, -	Natūralaus charakterio gėlynams
71	Astrancija "Rubra" 		0,5	VI-VII	priemolis, priemėlis	5,5-6,5	+, -	Natūralaus charakterio gėlynams
72	Raudonoji heuchera 		0,3	VI-VII	priemolis, priemėlis	5,5-6,5	+, -	
72*	Raudonlapė heuchera 							
73	Bergenija 		0,3	IV-V	priemolis, priemėlis	5,5-6,5	+, -	visžalis

								
74	<p>Faseno katžolė (<i>Nepeta x faassenii</i> "Walker's low")</p> 		0,4-0,6	V-IX	priemolis, pr iesmėlis	5,5-6,5	+	Žydi V-IX mėn. nužydėjusius žiedynus nukirpti, tai stimuliuoja papildomą žydėjimą H-60cm
75	<p>Bijūnai (rausvi ir t. raudoni)</p>  		0,7	VI	priemolis, pr iesmėlis	5,5-6,5	+	
75*								
<p><b>LIANOS</b> 8,0 eurai (vijokliniai augalai, tiek augantys saulėkaitoj, tiek pavėsy, vasaros metu turi būti laistomi.)</p>								
76	<p>Triskiautis vynvytis ("Vičo" forma)</p> 		10-15		priemolis, pr iesmėlis	5,5-6,5	+, -	Nereikia atramos, greitai auga. Labai gražus žiemos metu šakų ažūras ant sienų, rudenį ryškūs karmino spalvos lapai.
77	<p>Penkialapis vynvytis "Engelmanii"</p> 		10-15		priemolis, pr iesmėlis	5,5-6,5	+, -	

<b>78</b>	<b>Gebenė lipikė</b> 		5,0-7,0		priemolis, pr iesmėlis	5,5-6,5	-	Gali augti tiek vertikalia atrama, tiek padengti žemės paviršių. Sodinti pavėsingoj, drėgnoj vietoj.
	<b>VISŽALIAI LAPUOČIAI</b>	6,0-10,0 eurų						
<b>79</b>	<b>Paprastasis buksmdis</b> 		1,0-1,5		priemolis, pr iesmėlis	5,5-6,5	-	Labai tinka formuojamo ms gyvatvorėms, ypač kapinėse. For muoti VI-VII mėn.

Pastabos:

Visi rekomenduojami želdiniai tinkami įvairiems Klaipėdos rajono regionams.